

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
Višja strokovna šola Celje

DIPLOMSKO DELO

Lana KOSTANJEVEC

Celje, junij 2023

Šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje
Višja strokovna šola Celje

Maj.universe, odnosi z javnostmi, Maja Horvat s.p.
Čopova ulica 6
3310 Žalec

Diplomsko delo
v višjem strokovnem izobraževalnem programu Snovanje vizualnih
komunikacij in trženja
Ilustracija in ilustriranje otroške slikanice

Kandidatka: Lana Kostanjevec

Mentor predavatelj: Anka Rener Kremžar, prof. lik. umetnosti

Mentor v podjetju: mag. turizma Maja Horvat

Celje, junij 2023

Številka S-68
Datum 13. 2. 2023

Študijska komisija Višje strokovne šole je preučila predlog teme in naslova diplomskega dela, ki ga je predložila

Lana KOSTANJEVEC z vpisno številko **13040370187**,
študentka višješolskega strokovnega programa **Snovanje vizualnih komunikacij in trženja**.

Komisija ugotavlja, da je tema diplomskega dela s predmetnega področja **Risanje in slikanje**.

SKLEPI ŠTUDIJSKE KOMISIJE

1. Odobri se predlog teme diplomskega dela.
2. Odobri se naslov diplomskega dela

ILUSTRACIJA IN ILUSTRIRANJE OTROŠKE SLIKANICE

3. Imenujeta se mentorja

mentor predavatelj
mentor v podjetju

Anka Renner Kremžar, prof. lik. umetnosti
Mag. turizma Maja Horvat

Diplomsko delo izdelajte v skladu s "Pravilnikom o izdelavi diplomskega dela in diplomskega izpita" ter ga oddajte v referatu šole.

Andreja Gerčer, univ. dipl. inž. agr.,
predsednica študijske komisije
af. gerčer

Nada Reberšek Natek
Nada Reberšek Natek, univ. dipl. inž. agr.,
ravnateljica

Izjava o avtorstvu diplomskega dela

Podpisana **Lana Kostanjevec**

z vpisno številko **13040370187**

sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:

Ilustracija in ilustriranje otroške slikanice

s svojim podpisom zagotavljam, da sem diplomsko delo izdelal/-a samostojno pod:

mentorstvom

Anke Rener Kremžar, prof. lik. umetnosti

in pod mentorstvom mentorja v podjetju

mag. turizma, Maja Horvat

V Celju, dne _____ Podpis avtorja/-ice: _____

Zahvala

Zahvaljujem se mentorici Anki Rener Kremžar za pomoč, podporo, dostopnost, strokovno svetovanje, nasvete, potrpežljivost in spodbudo pri nastajanju diplomskega dela.

Prav tako se zahvaljujem mentorici v podjetju, Maji Horvat, za dano priložnost in sodelovanje pri nastajanju slikanice Tulipanka.

Zahvala tudi vsem prijateljem, znancem in družini za podporo ter vsem, ki so pripomogli k nastanku tega diplomskega dela.

Iskrena hvala tudi sestri in dragi mami za vso podporo in finančno pomoč pri študiju.

Izвлеček

Diplomsko delo povzema zgodovino svetovne in slovenske ilustracije. Podrobneje so proučene značilnosti ilustracije v književnih delih za otroke, s poudarkom na ilustraciji slikanic. V delu je predstavljenih nekaj najbolj znanih slovenskih ilustratorjev otroških knjig in slikanic ter njihova najbolj znana dela. Predstavljene so različne tehnike ilustracije ter dva računalniška programa, ki se pogosteje uporabljata pri ilustraciji. V praktičnem delu je predstavljen potek ilustriranja otroške slikanice Tulipanka, pri katerem je imela ključno vlogo natančna analiza pravljичnih likov ter sodelovanje s pisateljico. V praktičnem delu diplomskega dela so podrobno predstavljeni miselni procesi pri oblikovanju likov, izbira barvne palete in končni izdelek, ki je oblikovan v računalniškem programu.

Ključne besede

Ilustracija, začetki ilustracije, ilustracija na slovenskem, Tulipanka, slikanica, ilustracija slikanic.

Abstract

The dissertation summarises the world history and Slovenian illustrations. The characteristics of illustrations in children's literature are examined in greater detail, with an emphasis on illustration of picture books. The dissertation presents some of Slovenia's best illustrators of children's books and picture books, as well as their best-known works. A variety of illustration techniques and two computer programs frequently used in the illustrations are presented. In the practical part, the process of illustrating the children's picture book *Tulipanka* is presented, in which a precise analysis of the fairy-tale characters and cooperation with the writer is important. The thesis presents in detail the thought process of character design, the choice of color palette and the final product, which is designed in a computer program.

Key words

Illustration, the beginnings of illustration, illustration in Slovenian, *Tulipanka*, picture book, picture book illustration.

Kazalo vsebine

Kazalo vsebine.....	VII
Kazalo slik.....	VIII
1. UVOD.....	1
2. NAMEN IN CILJI.....	2
3. RAZISKOVALNE HIPOTEZE	3
4. PREGLED DOSEDANJIH RAZISKAV IN OBJAV	4
4. 1 Ilustracija kot umetniška zvrst.....	4
4. 2 Zgodovina ilustracije	4
4. 3 Ilustracija v Sloveniji.....	12
4. 3. 1 Marlenka Stupica.....	13
4. 3. 2 Ančka Gošnik Godec.....	14
4. 3. 3 Jelka Reichman.....	15
4. 3. 4 Svetlana Makarovič	16
4. 3. 5 Lila Prap	17
4. 3. 6 Zvonko Čoh	18
4. 4 Značilnosti dobre ilustracije	19
4. 5 Tehnike ilustracije	19
4. 6 Ilustracija v otroški književnosti	22
4. 6. 1 Ilustracija slikanic.....	23
4. 7 Računalniški programi za ilustriranje.....	23
4. 7. 1 ProCreate	23
4. 7. 2 Adobe Photoshop	24
5. RAZISKOVALNE METODE.....	26
6. REZULTATI IN RAZPRAVA	27
6.1 Ilustracija otroške slikanice tulipanke	27
6. 1. 1 Vsebina literarne predloge.....	27
6. 2. 1 Značilnosti likov	27
6. 2. 1. 1 Oblikovanje Tulipanke	27
6. 2. 1. 2 Oblikovanje Vilinskega princa	28
6. 2. 1. 3 Oblikovanje čarovnice	30
6. 2. 2 Barvna paleta	30
6. 2. 3 Izdelava ilustracij	37
6. 2. 4 Priprava dokumenta za tisk	40
7. ZAKLJUČEK.....	43
8. VIRI IN LITERATURA.....	44
8.1 Viri slikovnega gradiva	49
9. PRILOGE	52

Kazalo slik

Slika 1: A Rakes progress, plate 3, 1735 – William Hogarth (1697 - 1764)	5
Slika 2: The Great Wave Off Kanagawa, ca. 1830–32 - Katsushika Hokusai.....	6
Slika 3: A poem iz “The book of Nonsense”, 1846 – Edward Lear	7
Slika 4: Ally Sloper, 1874 – Charles Ross in Marie Duval	7
Slika 5: Peter Rabbit – Beatrix Potter	8
Slika 6: UFA, Metropolis filmski plakat, 1927 – Heinz Schulz Neudamm.....	9
Slika 7: Millions of Cats, 1928 – Wanda Gág	10
Slika 8: Koncertni plakat – Victor Moscoso, 1967	11
Slika 9: Hinko Smrekar – Ilustracija za knjigo Martin Krpan	12
Slika 10: Ilustracija Marlenka Stupica – Palčica.....	13
Slika 11: Ančka Gošnik Godec – Ilustracija v knjigi Muca copatarica	14
Slika 12: Jelka Reichman – Ilustracija v knjigi Maček Muri.....	15
Slika 13: Jelka Reichman – Ilustracije v Pediatrski kliniki – UKC Ljubljana	16
Slika 14: Ilustracija Svetlana Makarovič – Sapramiška	16
Slika 15: Lila Prap – Naslovnica 20. obletnice knjige Zakaj?	18
Slika 16: Ilustracije Zvonko Čoh – Enci benci na kamenci	19
Slika 17: Akvarelna ilustracija – Tiffany Yao, August 30, 2022.....	21
Slika 18: Katsuhiro Otomo – The Neo-Tokyo Explosion(AKIRA)	22
Slika 19: Plakat Stranger Things, 2016 – Kyle Lambert	24
Slika 20: Adobe Photoshop 1.0 1990	25
Slika 21: Oblikovanje lika – Tulipanka.....	28
Slika 22: Oblikovanje lika – Vilinski princ.....	29
Slika 23: Skica – vilinska krila.....	29
Slika 24: Skica – lik Čarovnica.....	30
Slika 25: Barvni krog 1666 – Isaac Newton	31
Slika 26: Primarne, sekundarne in terciarne barve.....	31
Slika 27: Barvni model RGB.....	33
Slika 28: Barvni model CMYK.....	34
Slika 29: CMYK raster.....	34
Slika 30: Barvna paleta 1 – RGB barvni model	35
Slika 31: Barvna paleta 2 – RGB barvni model.....	35
Slika 32: Barvna paleta 3 – RGB barvni model.....	35
Slika 33: Barvna paleta za lik Tulipanka– RGB barvni model.....	36
Slika 34: Barvna paleta za lik Vilinski princ – RGB barvni model	36
Slika 35: Barvna paleta Vilinska krila – RGB barvni model	37
Slika 36: Inspiracija in motivacija – Moodboard	37
Slika 37: Skica dvostranske ilustracije – Tulipanka	38
Slika 38: Določanje pozicije predmetov na skici – Tulipanka.....	38
Slika 39: Barvna paleta ilustracije – Tulipanka.....	39
Slika 40: Blokiranje oblik v ilustraciji – Tulipanka	39
Slika 41: Končana ilustracija – Tulipanka	40
Slika 42: AdobePhotoshop – prilagoditev velikosti in resolucije ilustracije	41

Slika 43: AdobePhotoshop – shranjevanje ilustracije za tisk.....	42
--	----

1. UVOD

Ilustracija se je pojavila v prazgodovini v obliki jamskega slikarstva in je bila vse do 15. stoletja izdelana ročno. V tem obdobju je lesorez postal stalnica za knjižno ilustracijo, kasneje pa so začeli uporabljati gravuro in jedkanje. Konec 18. stoletja je litografija omogočila še boljše reprodukcije ilustracij. (povz. po Zgodovina ilustracije, 2022)

V Sloveniji so bili prvi ilustratorji povsem pod vplivom ilustratorjev sosednjih dežel, prve umetniške ilustracije pa smo dobili z deli brata Šubic. (Pregl Kobe, 2022) Povojne generacije otrok so pri nas zaznamovali številni znani ilustratorji, med katere sodijo Hinko Smrekar (ilustracije Levstikovega Martina Krpana), Jelka Reichman (ilustracije Šivilja in škarjice, Moj prijatelj Piki Jakob, Maček Muri), Ančka Gošnik Godec (ilustracije Muze Copatarice, pisateljice Ele Peroci), Marjanca Jemec Božič (ilustracije Pika Dinozavra, avtorja Leopolda Suhadolčana) in nekateri drugi. Med mlajšimi ilustratorkami velja omeniti Lilo Prap, ki je s svojimi ilustracijami živalskih likov uspela na Japonskem. (povz. po Top 10 slovenskih ilustratorjev, 2012)

“Ker je vsaka ilustracija v prvi vrsti likovno delo, jo lahko analiziramo na enak način kot druga umetniška dela – s formalno likovno in z ikonografsko analizo. Za razliko od klasičnih likovnih del ilustracija vsebuje še dodaten element, to je njeno simbiotično razmerje z besedilom, zato je potrebno opredeliti in analizirati tudi vsebinski del ilustracije. Uspešna ilustracija je namreč kakovostna na obeh področjih”. (Riley, 2020, str. 17)

Za temo ilustracije otroške knjige sem se v diplomskem delu odločila zato, ker se s tovrstno ilustracijo ne srečujem prvič. Nekaj izkušenj sem pridobila že pri ilustriranju mladinskega romana *Želim si postati ptica*, avtorice Maje Horvat. Ker je bila z mojim delom zadovoljna, me je ponovno povabila k sodelovanju pri ilustriranju njene nove otroške slikanice *Tulipanka*.

Diplomsko delo ima teoretični in praktični del. V teoretičnem delu je opisana zgodovina svetovne in slovenske ilustracije. Podrobneje so predstavljene značilnosti ilustracije v književnih delih za otroke, s poudarkom na ilustraciji slikanic. Predstavljenih je nekaj najbolj znanih slovenskih ilustratorjev otroških knjig in slikanic ter njihova dela. Opisane so različne tehnike ilustracije ter računalniška programa, ki se pogosteje uporabljata pri tej zvrsti. To sta ProCreate in AdobePhotoshop.

V praktičnem delu je natančno predstavljen potek ilustriranja otroške slikanice *Tulipanka*, pri katerem sem izvedla naslednje postopke: najprej sem se poglobila v literarno predlogo slikanice in poiskala glavni motiv, nato sem z avtorico, Majo Horvat, izvedla pogovor, v katerem sem pridobila informacije o tem, kaj želi v slikanici poudariti. Skupaj sva podrobno analizirali značilnosti pravljičnih likov. Na podlagi te analize sem izbrala barvno paletu in narisala osnutke teh likov. Končno podobo ilustracij sem oblikovala s pomočjo računalniških programov.

2. NAMEN IN CILJI

Namen diplomskega dela je poglobiti teoretično znanje o ilustraciji otroških književnih del in o uporabi računalniških programov za izdelavo ilustracij. Na podlagi temeljite analize vsebine literarne predloge, predvsem značilnosti glavnih literarnih junakov, želim oblikovati like, ki bodo odražali vsebino pravljice in dopolnili besedilni del z ilustracijo. Končni cilj so vsekakor zadovoljni otroci, ki dobo radi posegali po tej slikanici.

Cilji diplomske naloge v teoretičnem delu:

- Opredeliti pojem ilustracija, ter njene začetke v zgodovini.
- Predstaviti zgodovino in uporabo ilustracij.

Cilji diplomske naloge v praktičnem delu:

- Predstaviti projekt Tulipanka in sodelovanje s pisateljico Majo Horvat.
- Predstaviti potek, zaplete in rešitve, ter končni izdelek omenjenega projekta.

3. RAZISKOVALNE HIPOTEZE

Pred začetkom diplomskega dela sem si zastavila šest osnovnih trditev.

Hipoteza 1: Pred začetkom ilustracije se je potrebno poglobiti v literarno predlogo knjige/pravljice, ki jo želimo ilustrirati.

Hipoteza 2: Pred začetkom ilustracije se je potrebno temeljito pogovoriti z avtorjem literarne predloge in se z njim uskladiti glede njegovih želj.

Hipoteza 3: Pred začetkom ilustracije je potrebno analizirati osnovne značilnosti glavnih in stranskih likov.

Hipoteza 4: Začetni fazi pri izdelavi ilustracije sta idejna zasnova in prostoročne skice.

Hipoteza 5: Izbira računalniških programov je odvisna od možnosti, ki jih programi dopuščajo.

Hipoteza 6: Izbira računalniških programov je odvisna od znanja ilustratorja.

4. PREGLED DOSEDANJIH RAZISKAV IN OBJAV

4. 1 Ilustracija kot umetniška zvrst

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ, 1995, str. 294) so opredeljeni trije pomeni termina ilustracija: »1. risba, slika kot pojasnilo, okras (tiskanega) besedila: izdelati, narediti ilustracije; knjižna ilustracija; ilustracija povesti; ilustracija k pesmim; knjiga z ilustracijami / slikar je razstavil svoje ilustracije// redko ilustrirana revija: brala je stare ilustracije 2. glagolnik od ilustrirati: ukvarjal se je z ilustracijo knjig 3. kar zaradi svoje nazornosti pripomore k boljšemu razumevanju obravnavanega, ponazoritev: ta dogodek je dobra ilustracija; služiti kot ilustracija; kot ilustracijo svojih misli je navajal njegove besede / v ilustracijo, za ilustracijo kaj navesti, povedati; elipt. razvoj matematike je velikanski – samo primer za ilustracijo / njegove slike so sugestivna ilustracija tistega časa / glasbena ilustracija glasba, ki spremlja, dopolnjuje uprizoritev ali nastop; odlomek glasbenega dela, ki predstavlja vsakega skladatelja, celo dobo.«

V današnji vizualni kulturi je ilustracija ena najbolj vsestranskih oblik umetnosti, ki nekako prestopa meje med likovno umetnostjo in risanjem s »sivino«. V umetniških krogih ilustracija pogosto sproža debate o tem, kako jo preprosto definirati, saj je oznaka ilustracija zaradi amorfnosti in nedoločene definicije forme dvoumna, predstave in dojemanja sodobnih podob pa se stalno spreminjajo. Podobno kot pri fotografiji in grafiki se tudi pri ilustraciji pogosto vprašamo glede njenega namena: ali je umetnost ali je komercialna? Odgovor na to vprašanje je pritrdilen, saj so bile nekatere največje umetniške ilustracije današnjega časa izdelane po naročilu. Takšen primer je modna ilustracija, v kateri je avtor Mario Testino upodobil Kate Moss. (povz. po Federico, 2022)

4. 2 Zgodovina ilustracije

Natančni podatki o začetku umetnosti ilustracije ne obstajajo. Najverjetneje se je začela v 3. stoletju, ko so na Kitajskem izumili tiskanje z zarezovanjem v les, tako so piktograme in slike začeli tiskati. Iz redkih ohranjenih del je razvidno, da je bil ta proces učinkovit in uspešen. V Evropi med prve primere ilustracije sodijo tako imenovani iluminirani rokopisi, ki so jih ročno slikali v samostanih in jih ni bilo možno reproducirati. Začetek tiska ilustracij je v evropskem prostoru omogočil izum tiskarskega stroja leta 1440. Ta izum Johanna Gutenberga ni bil toliko pomemben z vidika ilustracije, pomemben je bil predvsem za napredek civilizacije. Njegova preša je delovala na podoben način kot tisk z lesenimi ploščami, ki so ga stoletja prej izumili na Kitajskem. Takrat so tiskali samo monokromatsko, slabost omenjenega tiska pa je bila v tem, da so lahko na dan natisnili le 3.000 strani. V obdobju renesanse je tisk za reprodukcijo ilustrativnih del uporabljalo vedno več umetnikov. Med najboljšimi je bil Albrecht Durer, ki je še danes znan kot eden najslavnejših evropskih umetnikov z vidika slikarstva tistega časa. Ker svojih slikarskih del ni mogel reproducirati, je produciral mnogo bibličnih ilustracij, ki so jih razdeljevali med ljudi kot printe. S tem je nepismenim ljudem, ki jih je bilo v tistem času izredno veliko, omogočil razumevanje svetopisemskih zgodb, ilustracijo pa so začeli uporabljati v izobraževalne namene. Nadarjenemu Durerju so sledili manj nadarjeni umetniki in tako je nastala neskončna produkcija primitivnih ilustracij, ki so se uporabljale v religiji in politični propagandi. V času baroka so umetniki, kot je bil Rubens, ilustracijo ponovno dvignili na višjo raven. V tem obdobju se je pojavil angleški ilustrator in zgodovinski

pisec Thomas Bewick, ki je produciral veliko ilustracij podeželskega življenja in je najbolj znan po svoji knjigi *A history of British Birds*. Njegova dela so bila tehnično brezhibna in detajlirana, vendar brez domišljije. Ilustracije Williama Hogarta so dajale neomajno odkrit pogled na življenje v poznem 17. in v začetku 18. stoletja v Britaniji. Svojega talenta ni uporabljal samo za oris življenja v Britaniji, ampak tudi za komentiranje in kritiziranje družbe. Primer je slika iz serije *The Rakes Progress*, ki dokumentira vzpon korupcije in dokončno uničenje mladih gospodov v londonski družbi. Celotna serija predstavlja enega največjih dosežkov pripovedne ilustracije. (povz. po Beard, 2016) Na sliki je prikazana Hogartova ilustracija iz leta 1735.

Slika 1: A Rakes progress, plate 3, 1735 – William Hogarth (1697 - 1764)

Vir slike: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/a-rakes-progress-plate-3-1>

V 18. stoletju je na Kitajskem in Japonskem še vedno prevladoval lesorez. V primerjavi z zahodnimi ilustracijami in podobami, so azijske ilustracije ostale strogo minimalne in estetske. Najbolj priznan ter uspešen umetnik in ilustrator tistega časa na Japonskem je bil Katsushika Hokusai. Poznan je kot ukiyo-e slikar, mangaka in grafik. Ilustriral je veliko knjig z izjemnimi kompozicijami in čistimi linijami, ki jih na vzhodu v tem obdobju ne najdemo. Danes ga štejemo za očeta mange, čeprav je bilo njegovo delo bistveno bolj obširno. (povz. po Ulak, 2009) Njegova ilustracija je prikazana na sliki 2.

Slika 2: The Great Wave Off Kanagawa, ca. 1830–32 - Katsushika Hokusai

Vir slike: <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45434>

Leta 1796 je Alois Senefelder izumil litografski tiskalni stroj, ki je omogočal tiskanje v barvi, vendar mnogi umetniki nad tem niso bili navdušeni. Francoski umetnik Honoré Daumier je še naprej uporabljal oljne barve in bil pri tem zelo uspešen. Danes je najbolj znan zaradi ilustracij in karikatur, ki so izjemno prefinjene in subtilne. Umetnik, ki je zaničeval barvni tisk in je še naprej slikal z oljem, je bil tudi Gustave Doré. Njegova knjiga ilustracij je umetnost graviranja in jedkanja ponesla na višjo raven, njegove ilustracije so izrazito domišljjske. Najboljši in najslavnejši ilustrator živali v 19. stoletju je bil Edward Lear, ki je znan predvsem po otroških ilustracijah. (povz. po Ulak, 2009) Njegova ilustracija je prikazana na sliki 3.

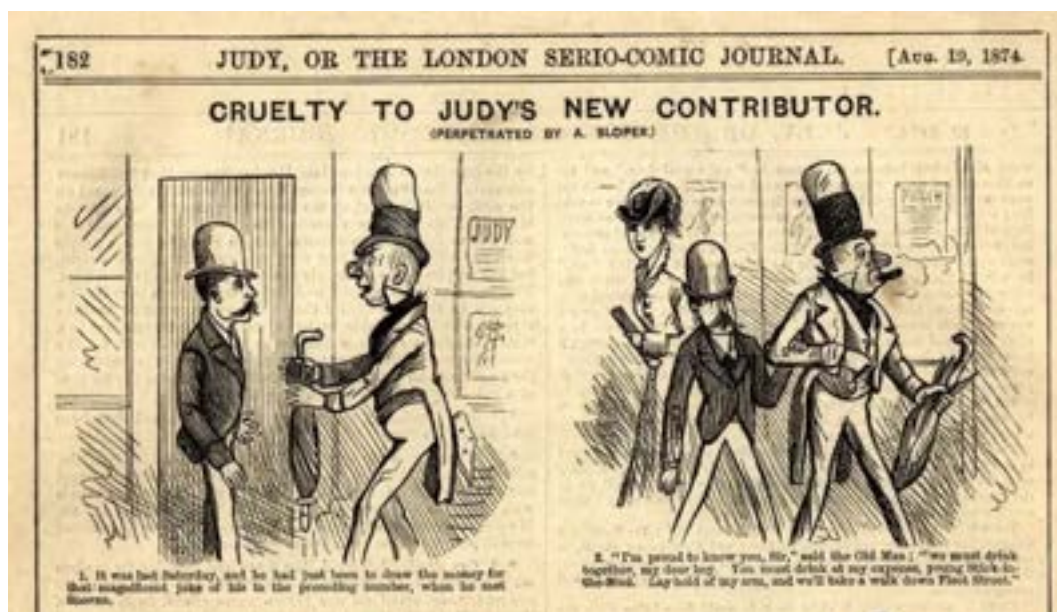

Slika 3: A poem iz “The book of Nonsense”, 1846 – Edward Lear

Vir slike: <https://www.gutenberg.org/files/13650/13650-h/13650-h.htm>

V sredini 19. stoletja so se ilustracije v Evropi in v Združenih državah Amerike pojavljale v časopisih z namenom, da bi članke vizualno dopolnile in omogočile boljšo predstavo o tem, kaj se dogaja. Na njih so bile upodobljene usmrtitve, velike železniške in rudniške nesreče, krvavi dogodki iz vojne ipd. Novice so s prikazom teh podob vzbujale dodaten strah in dramo. (povz. po Ulak, 2009)

Leta 1867 se je v reviji Judy pojavil eden najprepoznavnejših likov karikature in ilustracije v Britaniji – Ally Sloper. Ustvarila sta ga Charles Ross in Marie Duval. Zaradi izjemne popularnosti je bil istega leta publiciran v samostojni strip. Ilustracija iz stripa je prikazana na sliki 4.

Slika 4: Ally Sloper, 1874 – Charles Ross in Marie Duval

Vir slike: <https://www.atlasobscura.com/articles/marie-duval-the-pioneering-19th-century-cartoonist-that-history-forgot>

Litografija je v tem času tako napredovala, da je bilo možno natisniti slike, ki so bile narejene s katerikoli medijem. Naraščala je produkcija plakatov, širšemu občinstvu pa je bilo na voljo vedno več slikanic. Pisatelji in ilustratorji kot so Walter Crane, Kate Greenaway in Randolph Caldecott so uporabili svoj vizualni talent za pripovedovanje zgodb in so bili pri tem neobremenjeni s tehničnimi omejitvami. (povz. po Ulak, 2009)

Na začetku 20. stoletja so ilustratorji še naprej uživali v novoodkritih tehnikah, ki jih je prinesla ofsetna litografija in so ustvarili nekaj izjemnih barvnih in enobarvnih ilustracij. Veliko ustvarjenih del v tem obdobju je izražalo nostalgijo in pravljični svet. Romantični ruralizem je bil očiten v natančnih akvarelnih ilustracijah, ki jih je ustvarila Beatrix Potter. (povz. po Beard, 2016) Njena ilustracija zajčka Petra je prikazana na sliki 5.

Slika 5: Peter Rabbit – Beatrix Potter

Vir slike: <https://www.quirkbooks.com/five-delicious-foods-peter-rabbit-could-have-risked-his-life-for/>

Kot sredstvo komunikacije, natančneje, manipulacije z okoljem, so ilustracijo na plakatih izkoristili v prvi svetovni vojni, kjer so jo uporabljali kot psihološko orožje za novačenje moških v oborožene sile, sovražnika pa so prikazovali izrazito negativno. (povz. po Farrell, 2017)

Po vojni je bila ilustracija široko sprejeta in je navduševala mnoge. To je bilo najbolj očitno v oblikovalskem gibanju, znanem kot Art Deco, in na ilustracijah A. M. Cassandre, ki je bil upravičeno najbolj opevani stilist tega gibanja. Premikal je meje geometričnih pristopov k oblikovanju podob in kljub temu uspel v svojem delu ohraniti široko estetsko privlačnost. Ilustratorska dela Ludwiga Hohlweina so bila precej manj geometrična, a je kljub temu pokazal podobno zanimanje za estetiko minimalizma. Zgoraj omenjena ilustratorja sta vodilna na tem področju in vzgled številnim drugim umetnikom. Art Deco in modernizem sta se razširila po celem svetu, pod njunim vplivom so bili tudi umetniki v Ameriki in na Japonskem. (povz. po Beard, 2016)

V pozni viktorijanski dobi so se rodili akcijski in animirani filmi, z njimi pa so se pojavili tudi filmski plakati. Ker fotografija še ni bila dovolj razvita, so ilustracije izdelovali ilustratorji. Ilustrativni filmski plakati so bili malodramatični tako kot filmi, ki so jih promovirali. Primer takšnega filmskega plakata je Metropolis, Fritza Langa. Je realističen

plakat, ki je bil ustvarjen za prvi zvočni film leta 1928. Na njem lahko opazimo, kako radikalna je lahko ilustracija. (glej sliko 6) (povz. po Genres, b. d.)

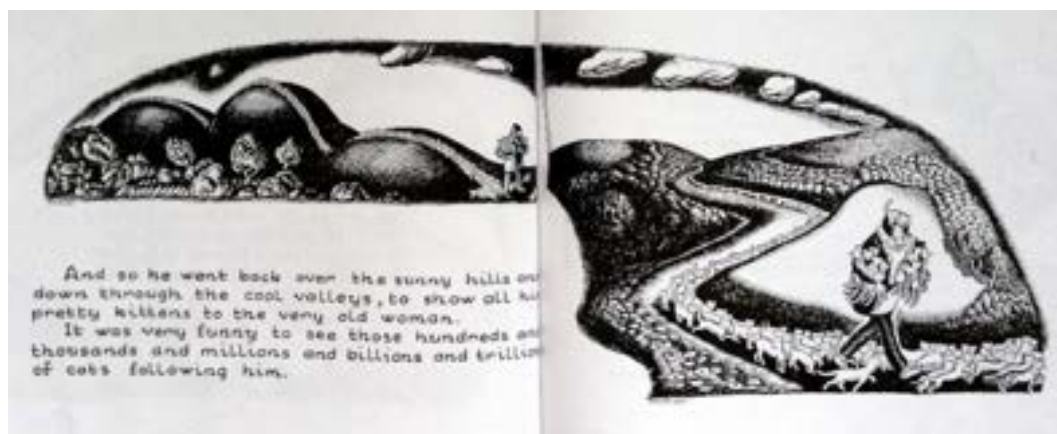
Slika 6: UFA, Metropolis filmski plakat, 1927 – Heinz Schulz Neudamm

Vir slike: <https://www.metalocus.es/en/news/metropolis-most-expensive-movie-poster>

V dvajsetih letih 20. stoletja so se pojavili tudi prvi prepoznavni animirani liki. Eden med njih je bil Maček Felix, ki je bil sestavljen iz niza krogov in cevi. Predloge za ta lik in njemu podobne je bilo potrebno najprej ustvariti s številnimi ilustracijami, na katerih je bil lik v različnih pozah in obraznih izrazih.

Leto 1928 predstavlja obrat v ilustraciji slikanic. V tem letu je ilustratorica Wanda Gág, izdala knjigo Millions of Cats. Danes je znana kot prva sodobna slikanica, v kateri je poudarek na ilustraciji in ima malo spremnega besedila. Za sprejetje tega sloga knjig je

bilo potrebnih več let. (povz. po Beard, 2016) Ilustracija njenih Milijon mačk je prikazana na sliki 7.

Slika 7: Millions of Cats, 1928 – Wanda Gág

Vir slike: <https://www.openculture.com/2019/04/the-first-american-picture-book-wanda-gags-millions-of-cats-1928.html>

Deset let kasneje, leta 1938, je bil izdan prvi Superman, ki sta ga prvotno ustvarila Joel Shuster in Jerry Siegel, vendar risba ni bila kakovostna, kompozicija pa ni bila dinamična. To je bil začetek nove popularne umetnosti. (pov. po Michael Eury, 2021) Istega leta je izšla Disneyeva Sneguljčica, prvi barvni animirani film. Ob številnih konceptualnih umetnikih, oblikovalcih snemalnih knjig in scenskih delavcev so pri ustvarjanju teh filmov sodelovali tudi ilustratorji ozadij. Prav ozadja so danes postala del Disneyeve blagovne znamke. (povz. po Krause in Witkowski, 2009)

V drugi svetovni vojni so se v Evropi ponovno pojavile ilustracije na propagandnih plakatih, na katerih so se umetniki strogo držali abstrakcije in geometrije, občasno pa so se pojavili tudi ilustratorji z izrazitejšimi slogi ilustracije, kot sta Edward Ardizzone in Ronald Searle. Leta 1963 je izšla slikanica *Where the Wild Things are*, Mauricea Sendaka, ki je dosegla svetovni uspeh in še danes ostaja mejnik ilustracije otroških slikanic. Leta 1967 je na sceno stopil nov val kulture, t.i. hihi kultura. Za ilustracijo je pomenila razcvet živobarvnih in psihodeličnih podob, ki so bile ustvarjene kot podpora glasbi in "underground" življenjskemu slogu. Zdelo se je, da bi to lahko bilo novo obdobje Art Deco, vendar omenjen slog ni bil dobro sprejet in je do zgodnjih sedemdesetih let skoraj izginil. Koncertni plakat avtorja Moscose iz leta 1967 je prikazan na sliki 8. (povz. po Beard, 2016)

Slika 8: Koncertni plakat – Victor Moscoso, 1967

Vir slike: <https://www.illustrationhistory.org/history/time-periods/the-decade-of-1960-1970>

Zaradi razvoja fotografije se je povpraševanje po ilustracijah precej zmanjšalo, zacvetela pa je fantazijska ilustracija z razlogom, da ne moraš fotografirati tistega, kar ne obstaja. Nastale so številne znanstveno-fantastične knjige, stripi in otroške slikanice. V tem obdobju je stopil na sceno Frank Frazetta, ki je najbolj znan po odlično zasnovanih mišičastih junakih v barvni in enobarvni različici ter zaradi številnih dinamičnih naslovnih knjig. (povz. po Beard 2, 2016)

Leta 1984, s prihodom Applovega računalnika, je bilo možno prvič ilustrirati računalniško, vendar novi tehnologiji sprva niso vsi zaupali, zato so stripe in naslovnice knjig še vedno izdelovali tradicionalno. (povz. po Beard 2, 2016)

“Danes je statistika medijev, s katerimi ustvarjajo ilustratorji, sledeča: 51,7 % – digitalno; 15,5 % – tradicionalno; 30,7 % – kombinacija.” (Cooke, 2019).

“Z napredkom tehnologije se pojavlja vse več vrst digitalne umetnosti. Nekatere nas spremljajo v našem vsakdanjem življenju, kot so 2D računalniška grafika, digitalna fotografija, foto-slikarstvo, 3D računalniška grafika, Pixel Art, digitalna fotografija, digitalni kolaž, 2D digitalno slikanje in 3D digitalno slikanje.” Vzpon digitalne umetnosti pomembno vpliva na današnjo umetnost, čeprav mnogi tradicionalni umetniki tem delom ne priznavajo umetniške vrednosti. Digitalna sredstva bodo tako tudi v prihodnosti revolucionirale tradicionalno umetnost, filmsko industrijo, modno industrijo, notranjo opremo itd.” (Wang, V. in Wang, D. 2021)

“Prednosti digitalne umetnosti so očitne, njena največja prednost pa je priročnost (Sanders, 2018). Umetniki lahko na iPad-u ustvarjajo kjerkoli in kadarkoli, dela je enostavno objaviti in deliti prek družbenih medijev. Natisnemo jih lahko na številne proizvode, kot so majice, skodelice ipd., najpomembneje pa je, da je enostavno popraviti morebitne napake, ki nastanejo med postopkom. V primerjavi s tradicionalnimi umetniškimi deli je digitalna umetnost tudi stroškovno učinkovitejša in prinaša večji dobiček.” (Wang, V. in Wang, D. 2021)

4. 3 Ilustracija v Sloveniji

V primerjavi s pojavom prvih ilustracij v svetu Slovenci nimamo tako dolge tradicije, saj najdemo prve primere šele v 12. stoletju v Stiških rokopisih, kasneje, v 16. stoletju pa v protestantskih knjigah, med katerimi izstopa Dalmatinova Biblija. V 17. stoletju so bila bogato ilustrirana dela Janeza Vajkarda Valvazorja, še posebej njegova Slava Vojvodine Kranjske. (Krivec, 2009) Med slikarje, ki so se ukvarjali z ilustracijo že pred 1. svetovno vojno sodijo Gvido Birolla, Maksim Gaspari in France Podrekar. Slednji je bil še posebej znan zaradi svojih karikatur, ilustriral pa je tudi znamenite Butalce, avtorja Frana Milčinskega. Med prvo in drugo svetovno vojno so se v manjši meri z ilustracijo ukvarjali slikarji France Mihelič, Božidar Jakac in Maksim Sedej, izstopal pa je Nikolaj Pirnat, ki je ilustriral pesniško zbirko Otona Zupančiča, Ciciban. Risbe v tej zbirki so bile živahne, lahkotne in izrazite ter usklajene z vsebino. Po ustanovitvi Akademije za Likovno umetnost leta 1945 so mladi nadarjeni umetniki pridobili možnost širitve znanja tudi na področju ilustracije. Založba Mladinska knjiga, ki je bila ustanovljena istega leta v Ljubljani, jim je omogočila objave v mladinskih književnih delih, v katerih je ilustracija dosegla že visoko raven. (Pregl Kobe, 2004)

Posebno mesto v tem poglavju si zasluži slikar **Hinko Smrekar** (1883–1942), ki je v svojem življenju ustvaril skoraj dva tisoč del. Med vsemi njegovimi deli lahko dve označimo kot klasična slovenska ilustratorska dela; ilustracije na tarok kartah, ki jih lahko primerjajo s tradicionalnimi Piatnikovimi kartami ter ilustracije Levstikovega Martina Krpana. (povz. po M.A.H, 2012) Ilustracija za knjigo Martin Krpan je prikazana na sliki 9.

Slika 9: Hinko Smrekar – Ilustracija za knjigo Martin Krpan

Vir slike: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Hinko_Smrekar_-_Ilustracija_za_knjigo_Martin_Krpan.jpg

Najzgodnejše Smekarjeve ilustracije so ilustrirane dopisnice, ki jih je pošiljal svojim prijateljem. Na njih je zgodbo podkrepil z risbo. Več kot običajne ilustrirane zgodbe ali slikanice so njegovi stripi. Gre za dela med slikanico in risanko, ki jih sestavlja zaporedje sličič, nanizanih v pasice, besedilo pa je v oblakih. Poznavalci stripov in njihove

zgodovine so si enotni, da lahko Smrekarjevega Črnovojnika označimo za protostrip iz katerega veje vrhunski kritični um v kulturi ali kot pravita Debeljak Duranović in Mohor (b. d.) : “Vse, kar je videl in občutil, kar ga je ganilo in pretreslo je dobilo obliko v njegovih risbah. Z izjemno preciznostjo je opozarjal na tisto, kar prepoznavamo kot trajne napake človeškega značaja, zato so njegove podobe nadčasovne.”

Med najbolj priznane slovenske ilustratorje sodijo še: Marlenka Stupica, Jelka Reichman, Svetlana Makarovič, Lila Prap in Zvonko Čoh. Predstavljamo jih po letnicah rojstva in ne po pomembnosti, saj je vsak izjemno veliko prispeval k obsežnemu opusu slovenske otroške in mladinske književnosti.

4. 3. 1 Marlenka Stupica

Marlenka Stupica (1927–2022) je ena najpomembnejših slovenskih ilustratork, ki je močno pripomogla k uveljavitvi te zvrsti umetnosti. Leta 1950 je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Vse svoje ustvarjanje je namenila ilustraciji in razvijanju te umetniške smeri. (povz. po Mladinska knjiga – Marlenka Stupica)

V svoji karieri je ilustrirala vse znamenite pravljice, od domačih avtorjev kot je Oton Župančič do bratov Grimm in Andersena. Ima precej obsežni opus, ki vsebuje podobe iz Ostržka, Mehurčkov, Trnjulčice, Palčice, Pike Nogavičke in mnogih drugih. (povz. po Mladinska knjiga – Marlenka Stupica)

Leta 1948 je prvič sodelovala z Mladinsko knjigo pri ilustriranju Ugank Otona Župančiča. V sodelovanju z Mladinsko knjigo je ilustrirala in opremila številne slikanice. Njena dela lahko najdemo v otroških revijah Ciciban in Cicido. Leta 2010 je pri Mladinski knjigi izšla antologija Marlenke Stupica z naslovom Drevo pravljič, v kateri se nahaja nabor pravljič in pesmic, opremljenih z njenimi ilustracijami. Z Mladinsko knjigo je M. Stupica sodelovala 70 let. (povz. po Mladinska knjiga – Marlenka Stupica) Njena ilustracija Palčice je prikazana na sliki 10.

Slika 10: Ilustracija Marlenka Stupica – Palčica

Vir slike: <https://n1info.si/novice/kultura/ilustracije-marlenke-stupica-ki-jih-vsi-poznamo/>

4. 3. 2 Ančka Gošnik Godec

Ančka Gošnik Godec (1927–) je slovenska ilustratorka otroških slikanic. V svoji karieri je ilustrirala več kot 120 del, od slikanic do učbenikov. Leta 1948 je uspešno opravila preizkuse na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani in jo kasneje uspešno dokončala. (povz. po 50Watts, 2009)

Po zaključenem študiju na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je začela skupaj z možem pripravljati in ilustrirati slikovne križanke za revijo Ciciban. Ilustrirala je tudi za revije Pionir, časopis Pionirski list (PIL) in Kurirčka (Kekec). (povz. po Župca, 2004)

Leta 1960 in 1964 je za svoje ilustracije prejela Levstikovo nagrado, leta 2001 pa nagrado za življensko delo. Nominirana je bila tudi za nagrado Hansa Christiana Andersena. (povz. po GoodReads, b. d.)

Najbolj znani in brani slikanici, ki vsebujeta ilustracije Ančke Gošnik Godec, sta Muca Copatarica in knjiga Za lahko noč, avtorice Ele Peroči. V slednji izstopajo ilustracije Zlate ptice, Pastirčka, O treh grahih in mnoge druge. (povz. po Župca, 2004)

Slika 11: Ančka Gošnik Godec – Ilustracija v knjigi Muca copatarica

Vir slike: <https://www.dnevnik.si/1042774900/kultura/knjiga/muca-copatarica-praznuje-60-let>

V knjigi Slovenska slikanica in knjižna ilustracija za mladino 1945–1975 (MK 1978) so o ilustratorki zapisali takole: “Ančka Gošnik Godec je po svoji temeljni orientaciji slikarska ilustratorka. Njen likovni medij je predvsem barva, s katero želi ustvariti razpoloženje poletja, skrivnostno tiho noč, veselje ali žalost.” (Župca, 2004)

4. 3. 3 Jelka Reichman

Jelka Reichman (1939–) je ena izmed najbolj priljubljenih otroških ilustratorok, ki je s svojimi ilustracijami zaznamovala in popestrila otroštvo več tisočim otrokom v Sloveniji. Med njene najbolj poznane ilustracije spadajo Šivilja in škarjice (Dragotin Kette), Moj prijatelj Piki Jakob (Kajetan Kovič), Maček Muri (Kajetan Kovič) in druge. (povz. po M.A.H, 2012)

“Njen izjemni opus obsega preko 200 knjižnih projektov in več kot 2.200.000 izvodov posameznih knjig v različnih izdajah. Slikanice z njenimi podobami nastajajo in se ponatisnejo za vedno nove generacije bralcev pri nas in po svetu. Z založbo Mladinska knjiga sodeluje že od leta 1964.” (Mladinska Knjiga – Jelka Reichman)

Ob knjižnih projektih je Jelka Reichman sodelovala tudi pri nekaterih odmevnih drugih projektih, kot je npr. natečaj Pošte Slovenije za umetniško znamko. Največkrat je bila izbrana prav njena ilustracija. Leta 2003 je bila za znamko tedna v ZDA izbrana njena ilustracija, ki je bila posvečena valentinovem, dnevu zaljubljenecv. (povz. po Župca, 2004)

Umetniška pot Jelke Reichman se je začela že v otroštvu in se je nadaljevala vse do opravljene diplome na Akademiji za likovno umetnost Ljubljana. Svoje ilustracije je širši množici prvič predstavila v slikanici Šivilja in škarjice Dragotina Ketteja. (povz. po Mladinska Knjiga – Jelka Reichman)

Slika 12: Jelka Reichman – Ilustracija v knjigi Maček Muri

Vir slike: <http://www.macekmuri.com/macja-zabava>

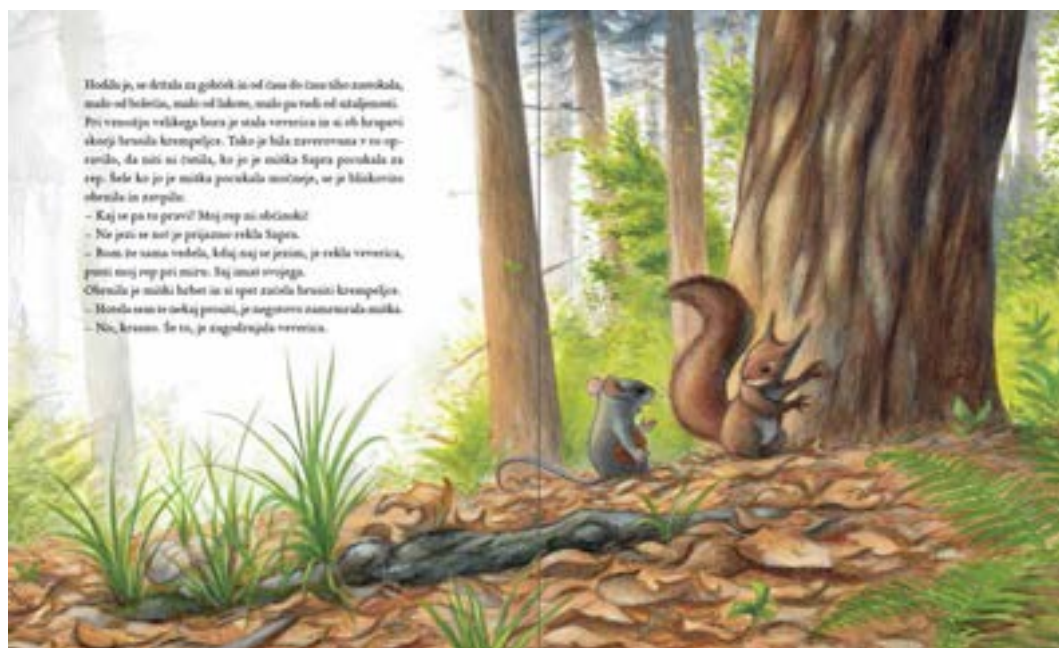
Med njene vidnejše projekte sodijo tudi ilustracije, ki na velikih oknih krasijo zunanost celotnega pediatričnega oddelka UKC Ljubljana. (povz. po Župca, 2004)

Slika 13: Jelka Reichman – Ilustracije v Pediatrični kliniki – UKC Ljubljana
Vir Slike: <https://www.24ur.com/novice/korona/pediatricna.html>

4. 3. 4 Svetlana Makarovič

Svetlana Makarovič (1939–) je slovenska pisateljica, ilustratorka, igralka, pesnica in šansonjerka. Svojo književno umetniško pot je začela s pesniško zbirko poezije za odrasle *Somrak*. *Miška spi* je bila prva knjiga namenjena mladini in je izšla leta 1972. S številnimi pripovedmi za mladino “je oblikovala samosvoj in prepoznaven slog”. (Mladinska knjiga – Svetlana Makarovič) Danes so njeni literarni liki del sodobne slovenske klasike. Še danes otroci odraščajo z njenimi liki kot so Sapramiška, Sovica Oka, Škrat Kuzma, Kosovir, Tacamuca in drugi. Slikanice Svetlane Makarovič izhajajo v posebni zbirki imenovani *Svetlanovčki*. Zraven knjig objavlja v *Cicibanu* in *Cicidoju*. (povz. po Mladinska knjiga – Svetlana Makarovič) Ena izmed ilustracij iz slikanice *Sapramiška* je prikazana na sliki 14.

Slika 14: Ilustracija Svetlana Makarovič – Sapramiška
Vir slike: <https://www.svetknjige.si/izdelek/640/sapramis>

Svetlana Makarovič velja za eno izmed slovenskih avtoric, ki ima več kot 300 knjižnih naslovov in s tem eno izmed najobsežnejših bibliografij. V letih 1998 in 2000 je bila nominirana za Andersenovo nagrado, leta 2020 pa za Astrid Lindgren Memorial Award (ALMA), ki jo lahko imenujemo mala Nobelova nagrada za mladinsko književnost. "Leta 2021 je dobila Ježkovo nagrado kot vsestranska ustvarjalka in humanistična intelektualka, za katero so značilne širina, globina in ostrina duha." (Mladinska knjiga – Svetlana Makarovič)

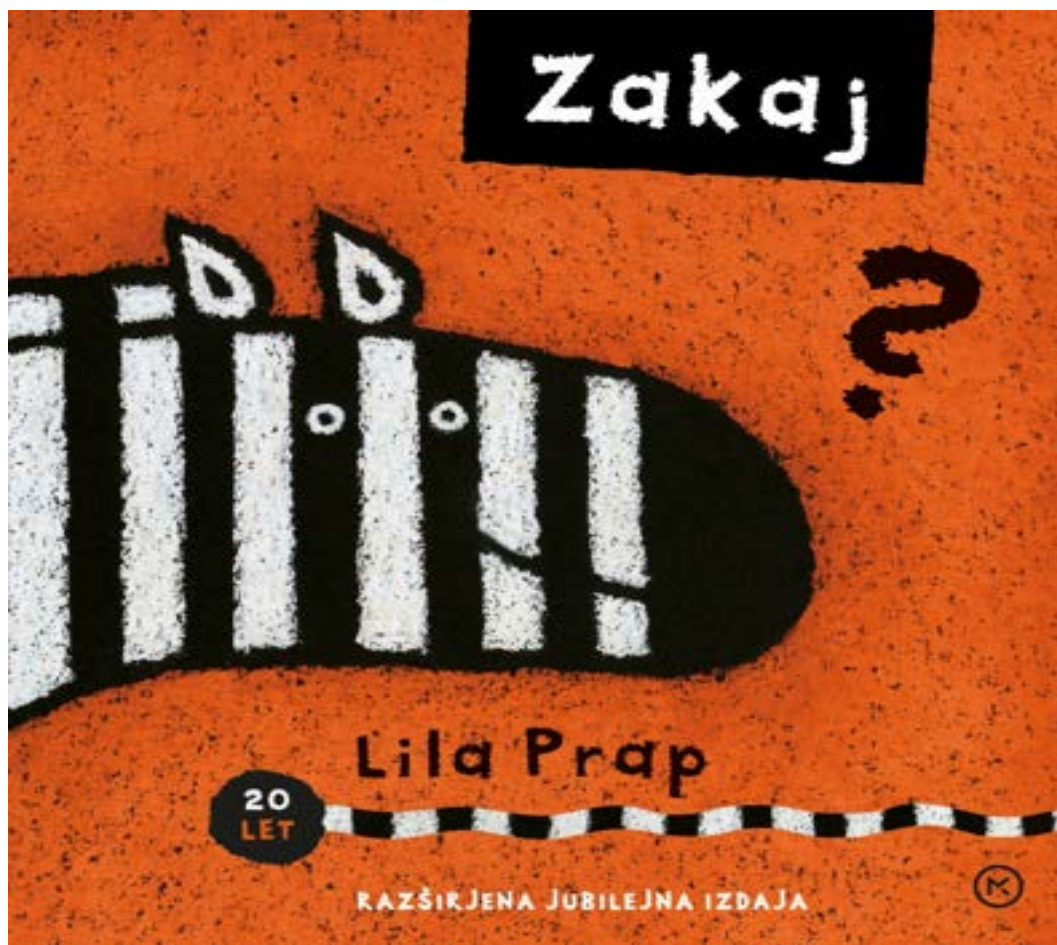
4. 3. 5 Lila Prap

Lila Prap (1955–) je mednarodno uveljavljena ilustratorica in pisateljica, vendar njen začetek ni bil tak. Lila Prap oziroma Liljana Praportnik Zupančič je diplomirala na Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Na začetku svoje kariere se je posvečala projektiranju in urbanizmu, kasneje je učila na Srednji šoli za gradbeništvo v Celju in na Srednji šoli za oblikovanje, kjer pa ni ostala dolgo. Sprva se je posvetila opremljanju prostorov, grafičnemu oblikovanju in karikaturi, kasneje pa v celoti pisanju in ilustriranju. (povz. po Mladinska Knjiga – Lila Prap)

"Prva Lilina knjiga za otroke, za katero je v celoti prispevala tako besedila kot ilustracije, je slikanica Male živali, ki je bila tudi zelo hitro prevedena. Pravi mednarodni preboj pa je sledil s slikanico Zakaj?, ki je postala fenomen v svetovnem merilu. Njena dela so doslej dosegla več kot 38 držav, vsako leto pa se jim pridruži še kakšna nova. Njen opus obsega 17 unikatnih slikanic, okoli 80 tisoč izvodov je bilo natisnjenih v slovenščini, več kot 600 tisoč pa v tujih jezikih." (Mladinska Knjiga – Lila Prap)

Nekaj duhovitih likovnih prispevkov Lile Prap lahko zasledimo v revijah Ciciban in Cicido ter mnogih drugih, namenjenih otrokom. Prireja tudi mnogo samostojnih in skupinskih razstav po vsej Sloveniji. (povz. po Mladinska Knjiga – Lila Prap)

"V Bologni (1998 in 2001) je bila izbrana med 97 reprezentativnih ilustratorjev sveta, v Chicagu med deset (2002). Že dvakrat je bila nominirana za Andersenovo nagrado." (Mladinska Knjiga – Lila Prap). Naslovnica njenega dela Zakaj? je prikazana na sliki 14.

Slika 15: Lila Prap – Naslovnica 20. obletnice knjige Zakaj?

Vir Slike: <https://www.mladinska-knjiga.si/knjige/za-otroke/zakaj>

4. 3. 6 Zvonko Čoh

Zvonko Čoh (1956–) sodi med vidnejše slovenske ilustratorje. Sodeloval je s številnimi slovenskimi avtorji, za katere je ilustriral njihova dela. Sodeloval je s Kajetanom Kovičem, Tonetom Pavčkom, Miroslavom Košuto, Anjo Štefan, Andrejem Rozmanom Rozo in drugimi. Ilustriral je veliko ljudskih pripovedi, ki so izšle v revijah Cicido in Ciciban.

Začel je na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani, pot je nadaljeval na ljubljanski specialki. Preden je postal znan ilustrator, je ustvarjal kratke risane filme. (povz. po Mladinska knjiga – Zvonko Čoh) “Leta 1987 je na mednarodnem festivalu animiranega filma v Trevisu prejel nagrado za najboljšo animacijo (kratki film Poljubi mehka me radirka), ki ga je opogumila, da se je še intenzivneje posvetil risanemu filmu.” (STA, 2009) Tako je z Milanom Eričem leta 1998 ustvaril prvi slovenski celovečerni film z naslovom Socializacija bika?, ki je prejel številne nagrade, tudi nagrado Prešernovega sklada. (povz. po Mladinska knjiga – Zvonko Čoh)

Leta 2016 je Mladinska knjiga publicirala antologijo podob Čoharije, v kateri najdemo zbirko zgodb, pesmi in ugank z njegovimi ilustracijami. Še vedno pa med njegova najuspešnejša dela spadajo knjige Enci benci na kamenci. (povz. po Mladinska knjiga – Zvonko Čoh) Ilustracija iz te knjige je prikazana na sliki 15.

Slika 16: Ilustracije Zvonko Čoh – Enci benci na kamenci

Vir slike: https://www.ringaraja.net/clanek/beremo-enci-benci-na-kamenci-4_8202.html

4. 4 Značilnosti dobre ilustracije

“Ilustracija je v nasprotju z likovno umetnostjo namenjena opravljanju dela. Za razjasnitev zapletenih podrobnosti ali za prenos pomena ali čustev spremnega besedila na prvi pogled.” (Marc Holmes, 2016)

Pri izdelavi ilustracije moramo upoštevati več dejavnikov. Ti so: evokativnost, kakovost prenesenega sporočila, jasnost in natančnost. Razmisliti moramo, kakšen slog bi uporabili, da bi bil skladen z zgodbo in v enakem vzdušju. Najbolj evokativna je tista ilustracija, ki zelo jasno izraža čustva in pri opazovalcu vzbudi močan odziv. Čeprav so fotografija bolj evokativne, so v otroških knjigah zelo učinkovite tudi ilustracije, ki prikazujejo oziroma reproducirajo resničnost pokrajine ali prizore iz vsakdanjega življenja tako, da poenostavljajo, simbolizirajo in poudarjajo bistvo sporočila.

Najpreprostejša ilustracija je skica, to je poenostavljena ali popačena risba, ki jo najlažje razumemo, vendar je na drugi strani zaradi pomanjkanja čustvenosti in estetske vrednosti tudi najmanj privlačna. Kakovost prenesenega sporočila v ilustracijah dosežemo s podrobnostmi in detajli. Takšne ilustracije najdemo v delovnih zvezkih, učbenikih in drugih učnih pripomočkih, saj želimo z njimi poudariti natančne informacije in cilje. (povz. po Seguin R. 1989)

4. 5 Tehnike ilustracije

Danes poznamo veliko različnih tehnik, s katerimi lahko ustvarjamo ilustracije. Lesorez, jedkanje kovine, ilustracija s svinčnikom in ogljem, litografija, akvarelna ilustracija, gvaš ilustracija, akrilna ilustracija, kolažna ilustracija, ilustracija s peresom in tušem, prostoročna digitalna ilustracija ter vektorska grafika so le nekatere med njimi.

“Ilustratorjeva izbira medija vpliva na pomen zgodb, ki jih ilustrira; s črnimi črtami na belem papirju ne moremo doseči barvnega razpoloženja, lesorez le s težavo razkrije teksturo, kolaž pa zavira ustvarjanje globine. Akvarel v svoji prosojnosti lažje ustvari vtis svetlobe kot tempera. Veliko medijev je povezanih tudi s posebnimi idejami ali čustvi. Gledalci ponavadi vidijo lesoreze kot preproste in ljudske, oljne slike pa kot bogate in elegantne. Vsekakor velja, da bodo imeli bogatejšo izkušnjo s slikanico tisti gledalci, ki bolj poznajo medij in njegovo konvencionalno rabo.”(Nodelman, 2003, str 282)

Lesorez je tehnika, ki jo opazimo v najstarejših ohranjenih rokopisih. Uporabljali so jo predvsem v srednjem veku, po izumu tiskarskega stroja pa je postala izbirna vrsta ilustracije. Zanj so značilne kontrastne barve ter velike poteze. Ta tehnika je še danes priljubljena med ilustratorji, ki imajo radi teksturiran videz ilustracij.

Jedkanje je postopek, pri katerem je kovinska plošča, običajno bakrena, lahko tudi cinkova ali jeklena, prekrita z voskasto podlago, odporno na kislino. Na tej plošči slika nastaja tako, da se s koničasto iglo odstranjuje podlaga. Kovinsko ploščo se nato potopi v kislino, ki "ugrizne" v kovino, kjer je izpostavljena, za seboj pa pusti črte, pogreznjene v ploščo. Voskasta podlaga se na koncu očisti in plošča se premaže s črnilom, ki ga obdržimo v zarezanih linijah. Izdelek dobimo tako, da namazano ploščo skupaj z navlaženim papirjem spustimo skozi visokotlačni tiskarski stroj in naredimo odtis.

Ilustracija s svinčnikom je najbolj priljubljena vrsta ilustracije. Svinčnik je material, ki omogoča ustvarjanje osupljivih prehodov, mehkih senc in natančnih linij. V veliko primerih umetniki osnutek s svinčnikom skicirajo, ilustracijo pa zaključijo z drugimi materiali. (povz. po Bilyana Nikolaeva, 2016)

Čeprav so ilustracije s črnilom, svinčnikom in drugimi tehnikami bolj natančne, se veliko ilustratorjev odloči tudi za **ogljje**. To je odličen material za ustvarjanje ilustracij za kratke zgodbe in druge publikacije. Oglje omogoča upodobitev različnih tekstur, ki lahko predstavljajo sence, ljudi, predmete in naravni svet.

Danes so pogoste tudi **akvarelne ilustracije**, ki dajejo mehak in lahkoten občutek in veliko globine. Pri uporabi akvarelnih barv je najpomembnejše ustvarjanje nians in prosojnosti z dodajanjem vode. Akvarelne ilustracije se pogosto uporabljajo v modnih ilustracijah in ilustracijah otroških slikanic. Druga različica akvarelnih barv je **gvaš**, ki v primerjavi z akvarelom omogoča bogatejšo barvno odtenke. Gvaš se pogosto uporablja za izdelavo ilustriranih plakatov, stripov in drugih komercialnih oblikovalskih del. Prednost gvaša je, da se po nekaj letih lahko predela in popravi. (Bilyana Nikolaeva, 2016). Primer akvarelne ilustracije, avtorice Tiffany Yao, je prikazan na sliki 11.

Slika 17: Akvarelna ilustracija – Tiffany Yao, August 30, 2022

Vir slike: <https://www.instagram.com/p/Ch4OkxHOqT/?hl=en>

Ilustracije je možno relativno preprosto izdelati tudi z akrilnimi barvami. Obstaja veliko različnih akrilnih barv, ki lahko dajo ilustraciji unikatni pridih. To so metalne akrilne barve in fluorescentne akrilne barve. (povz. po Bilyana Nikolaeva, 2016)

Pogosto se pojavljajo tudi otroške slikanice in plakati, v katerih so ilustracije ustvarjene s kolažem. Iz različnih barvnih papirjev in drugih materialov ustvarimo podobe, ki tvorijo celoto. Takšne ilustracije lahko dosežejo odličen 3D učinek in globino. (povz. po Bilyana Nikolaeva, 2016)

Med najpopularnejše ilustracije, predvsem na Japonskem, sodijo tiste, ki so izdelane s črnilom. Pojavljajo se v stripih, imenovanih manga. S črnilom lahko dosežemo visoko kontrastne in zelo natančne slike, s čopičom pa tem ilustracijam dodamo stopnjevalno vrednost. (povz. po Bilyana Nikolaeva, 2016). Primer takšne ilustracije je prikazan na sliki 18.

Slika 18: Katsuhiro Otomo – The Neo-Tokyo Explosion (AKIRA)

Vir slike: https://laststopanime.com/best-manga-panels/?utm_content=cmp-true

Danes se nahajamo v tako imenovani digitalni dobi, tako da je na voljo veliko aplikacij in pripomočkov za rastersko in vektorsko ustvarjanje. Digitalno umetnost lahko uvrstimo v dve veliki podkategoriji: prostoročne digitalne in vektorske ilustracije.

Za prostoročne digitalne ilustracije uporabljamo grafično tablico in grafično pisalo, s katerim lahko dosežemo zelo gladke prehode, kompleksna ozadja in fine podrobnosti. Te ilustracije ustvarimo v rasterskem formatu in jih lahko povečamo ali natisnemo do določene velikosti, sicer izgubijo kakovost.

Vektorske ilustracije ustvarimo na podoben način kot prostoročno grafično ilustracijo z izjemo prehodov, ki niso tako brezhibni in ponavadi končni izdelek ne zajema veliko podrobnosti. Ker je ta ilustracija ustvarjena z vektorji, jo lahko povečamo na katerokoli velikost brez izgube kakovosti. To vrsto grafike uporabljamo za spletne ilustracije. (povz. po Bilyana Nikolaeva, 2016)

“Likovne tehnike so kombinacije osebnega načina dela ter uporabe orodij in materialov. V principu sta za likovno delo primerni vsaka tehnika in vsak material. Umetnik s svojo občutljivostjo in poslušom za orodja in materiale ter za njihove izrazne in oblikovalske možnosti izbira tiste, ki najbolj ustrezajo namenu. Poznavanje tehnik in materialov je zato za likovnika zelo pomembno in odločilno za končni uspeh ustvarjenega dela.” (Butina, 1997, str. 227)

4. 6 Ilustracija v otroški književnosti

“Ker je vsaka ilustracija v prvi vrsti likovno delo, jo lahko analiziramo na enak način kot druga umetniška dela – s formalno likovno analizo in z ikonografsko analizo. Za razliko od klasičnih likovnih del ilustracija vsebuje še dodaten element, to je njeno simbiotično

razmerje z besedilom, zato je potrebno opredeliti in analizirati tudi vsebinski del ilustracije. Uspešna ilustracija je namreč kakovostna na obeh področjih". (Riley, 2020, str. 17)

4. 6. 1 Ilustracija slikanic

"Iz otroštva se spomnimo, kako močan vtis je na nas naredila slikanica, zato je skrbno izbrana kakovostna ilustracija zelo pomembna. Vsebine, ki jih kot otroci v slikanicah spoznavamo, ostanejo z nami vse življenje. Branje besedila in branje podob je enako pomembno." (Tanja Komadina, 2021)

Slikanice so za otroke lahko prve galerije, v katerih se ob slikovnem gradivu prepleta literarna vsebina tako, da se ustvari celota. Z raznimi knjigami, slikanicami, stripi in drugimi slikovnimi gradivi kot so Ciciban, Zmajček in Cicido si otroci bogatijo domišljijo ter besedni zaklad. Hkrati jih omenjena gradiva spodbujajo k pogovoru, razmišljanju in novim dogodivščinam. Z branjem slikanic ter podobnih gradiv se otroci sprostijo in se ob tem zabavajo, zato je pomembno, da so tudi likovne tehnike in pristopi tako raznoliki, kot je pisan in raznolik tudi svet okoli nas. Otroci ga s slikanicami spoznavajo, vzbudijo jim raznolika občutja ter odpirajo svetove čudežnega, pravljичnega in resničnega. Vrzel, ki nastane med besedo in ilustracijo, zapolnjuje otrokova oziroma bralčeva domišljija." (Tanja Komadina, 2021)

4. 7 Računalniški programi za ilustriranje

Danes se veliko umetnikov osredotoči na digitalno umetnost, pri tem uporabljajo veliko različnih pripomočkov ter programov. Najprepoznavnejša programa sta ProCreate in Adobe Photoshop.

4. 7. 1 ProCreate

ProCreate je aplikacija, ki so jo razvili Savage Interactive za iOS in iPadOS. Aplikacija omogoča urejanje rasterske grafike za digitalno ustvarjanje. Izdana je bila leta 2011 v App Store (iOS). (povz. po ProCreate Software, 2023)

Trenutno je aplikacija v različici 5.2, ki ima podporo 4K datotek, neprekinjeno shranjevanje in veliko novih prilagodljivih čopičev. ProCreate je postala aplikacija, ki jo uporablja širša javnost. Profesionalni umetniki so uporabili Procreate za ustvarjanje plakatov za Stranger Things, Logan in Blade Runner 2049 ter več naslovnice za The New Yorker. (povz. po Buster Hein, 2017) Sprejeli so ga tudi likovni umetniki, tetovatorji in ustvarjalci pri Marvel Comics, DC Comics, Disney Animation in Pixar. (povz. po ProCreate Software, 2023)

Leta 2013 in 2022 je ProCreate dobil nagrado Apple Design Award. Procreate je postala ena najbolje prodajanih aplikacij na App Store lestvici. Leta 2018 je bila najbolj prodajana aplikacija za iPad. Postala je ena najpomembnejših programskih oprem za digitalno umetnost, tako za začetnike, kot za profesionalne umetnike. (povz. po ProCreate Software, 2023)

Decembra 2014 je bila v sklopu ProCreate izdana različica aplikacije ProCreate pocket, ki je bila izdana s skrajšanim vmesnikom, vendar s skoraj vsemi orodji kot original. Z leti

je aplikacija začela zaostajati, zato je Savage izdal Procreate Pocket 2.0 za iPhone, v kateri je vrnil enakovrednost funkcij z različico iPad. Decembra 2018 je Procreate Pocket prejel Applovo nagrado za aplikacijo leta. (povz. po ProCreate Software, 2023)

Danes ikonični plakat za serijo Stranger Things, ki učinkovito posnema videz klasičnih filmskih plakatov iz 80. let, je na iPadu Pro ustvaril umetnik Kyle Lambert. (povz. po Adario Strange, 2016) "Programska oprema, uporabljena za ustvarjanje slike, je vključevala Adobe Photoshop (za Mac) in Procreate (iOS)." (Adario Strange, 2016)

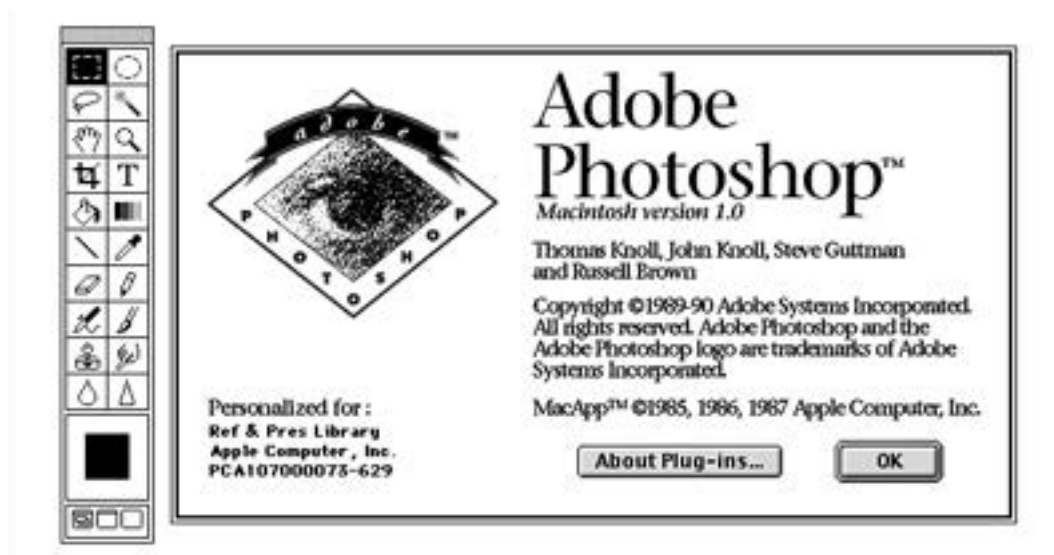

Slika 19: Plakat Stranger Things, 2016 – Kyle Lambert
Vir slike: <https://mashable.com/article/stranger-things-apple-ipad-pro>

4. 7. 2 Adobe Photoshop

Ustanovitelja Photoshopa sta brata Thomas in John Knoll, ki sta program poimenovala Display. Izdan je bil leta 1988, vendar ga je leta 1989 John prodal podjetju Adobe Systems, ki ga je začel tržiti pod danes znanem imenu Photoshop. Leta 1990 je bil izdan

Photoshop 1.0, ki je bil ekskluziven za Macintosh. Program je danes dostopen za macOS in Windows, vendar ne za Linux. Kljub temu je program danes industrijski standard za urejanje digitalnih fotografij in obdelavo rasterske grafike. (povz. po Thomas & John Knoll)

Slika 20: Adobe Photoshop 1.0 1990

Vir slike: <https://historyofinformation.com/detail.php?id=1012>

Adobe Photoshop je program, ki se uporablja za urejanje fotografij, torej rasterskih slik, pri grafičnem oblikovanju in digitalni umetnosti. Program omogoča plastenje in s tem globino ter prilagodljivost v procesu urejanja slik ter oblikovanja. Vsebuje veliko orodji, ki so v različnih kombinacijah zmožna skoraj vsega, kar uporabnik želi. (povz. po Adobe photoshop, Techopidia)

Program je zasnovan tako, da uporabniku omogoča ustvarjanje in urejanje rasterskih slik v večih plasteh. Funkcija večih plasti omogoči uporabo mask, prosojnih plasti, ki spremenijo originalno sliko ali fotografijo. S tem na slikah omogoči spreminjanje sence in drugih učinkov. Eden izmed teh učinkov je alfa sestavljanje, na teh plasteh je mogoče uporabiti več barvnih modelov – CMYK, RGB, Spot Color ter barvni prostor Duotone in Lap. (povz. po Adobe photoshop, Techopidia)

Photoshop omogoča več različnih pripon datotek kot so .pdf, .jpeg, .tiff in druge. Privzeta pripona se imenuje .PSD, to je kratica za Photoshop Document. PSD datoteka lahko vsebuje največ 30.000 pikslov (slikovnih pik) za višino in širino ter omejitev dolžine datoteke 2 gigabajta. Obstaja tudi datoteka s pripono .PSB, kar je kratica za Photoshop Big. To je velik format dokumenta, ki je omejen na 300.000 pikslov širine in višine ter omejitev dolžine okrog 4 eksabajte. (povz. po Adobe photoshop, Techopidia)

5. RAZISKOVALNE METODE

V teoretičnem delu diplomskega dela sem povzela ugotovitve nekaterih avtorjev, ki so se ukvarjali s preučevanjem ilustracije ter predstavila nekaj najbolj znanih ilustratorjev in opisala njihova dela. Uporabila sem metodo deskripcije. Ker sem ta dela med seboj primerjala, sem uporabila tudi metodo komparacije.

V praktičnem delu diplomskega dela sem izvedla projekt ilustracije otroške pravljice.

V empiričnem delu sem podatke, ki sem jih potrebovala za izdelavo ilustracije, pridobila z intervjujem, ki sem ga izvedla z avtorico literarne predloge, za katero sem izvedla projekt.

6. REZULTATI IN RAZPRAVA

6.1 Ilustracija otroške slikanice tulipanke

6. 1. 1 Vsebina literarne predloge

Vsebina literarne predloge je najpomembnejši del pri oblikovanju likov za slikanice. V literarni predlogi izvemo vse potrebne in ključne informacije o videzu, značaju in posebnostih posameznih likov ter o dogajalnem času in prostoru. Celotna vsebina slikanice Tulipanka je v prilogi diplomske naloge, zato na tem mestu samo na kratko obnovimo zgodbo.

Pravljica govori o majceni deklici Tulipanki, ki se nekega dne odpravi nabirat zelišča, s katerimi zdravi gozdne živali in vsa ostala pravljичna bitja, ki bivajo v gozdu. Mati in oče sta ji dala posebno moč, bila je namreč zdravilka. Tisti dan, ko se odpravi na potep, sreča lepega drobcenega mladeniča, ki je bil malo večji od nje. To je Vilinski princ. Med iskanjem zelišč zaide v močvirja, iz katerih je smrdelo, se kadilo in se jih je vedno bala. V močvirju jo ugrabi hudobna čarovnica, ki si želi srkati njeno moč in lepoto kot vir neskončne mladosti. Reši jo Vilinski princ, s katerim se poroči.

6. 2. 1 Značilnosti likov

Oblikovanje pravljичnih likov je pri slikanicah zelo pomembno. V današnjih slikanicah so liki veliko več kot vizualna predstava zgodbe oziroma pripovedi. Dobro oblikovani liki dobijo osebnost, ki bralce pritegne k branju. Ustvarjanje vizualno privlačnih likov za določeno populacijo bralcev je zelo zahteven in zapleten proces, ki zahteva kar nekaj znanja in še več kreativnosti. (povz. po Al Boicheva, 2021)

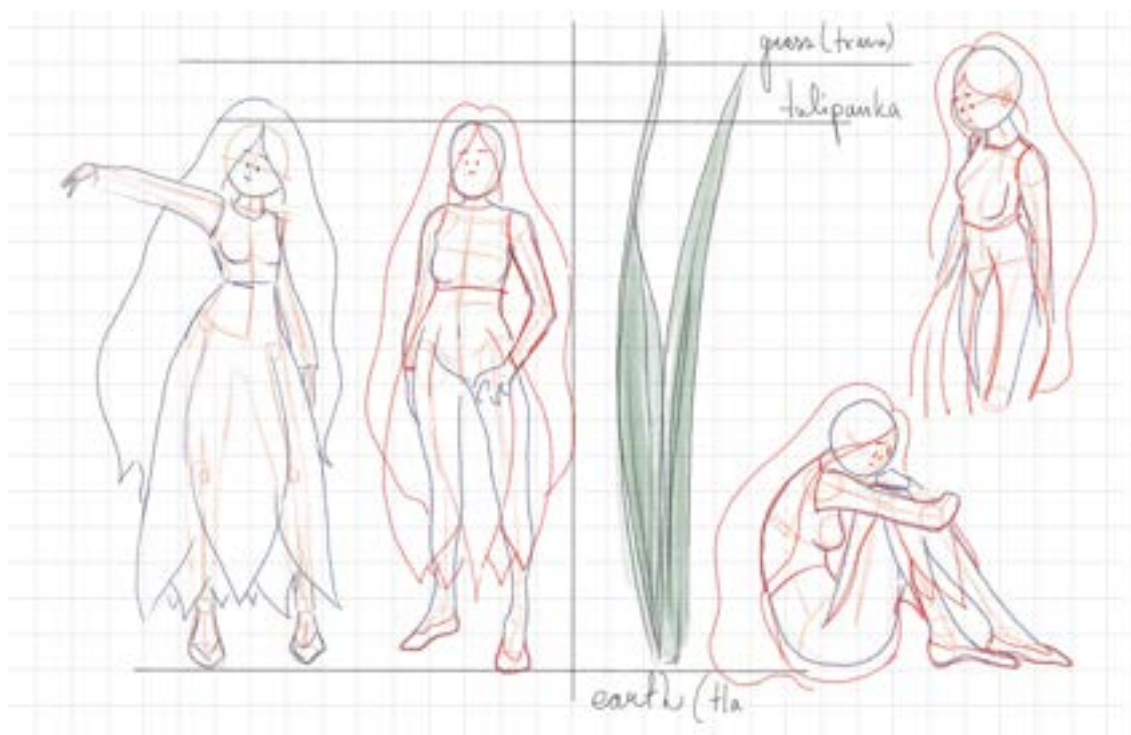
“Proces oblikovanja lika je ustvarjanje koncepta in sloga tega lika iz nič. Ne glede na to, ali ustvarjate risani lik ali celotno idejno zasnovo za igralne like, postopek zahteva veliko dela in ustvarjalnosti ter leta študija in prakse.” (Al Boicheva, 2021)

Glavni pravljичni liki v slikanici Tulipanka so: osrednja junakinja Tulipanka, Vilinski princ in čarovnica. Njihove značilnosti sem razbrala iz vsebine pravljice. Pred začetkom oblikovanja posameznega lika sem iskala odgovore na vprašanja: od kod prihaja, kakšno ime ima in kakšen je navidez ter katera je njegova prevladujoča lastnost.

6. 2. 1. 1 Oblikovanje Tulipanke

Tulipanka je odrasla deklica, ki živi v gozdu, polnem različnih bitij. “Njen živahni smeh je bil nalezljiv, njene sinje modre oči po očetu pa so vedno žarele v dobrosrčni iskrenosti in še dopolnjevale njeno ljubkost. Njeni lasje so bili ognjeno rdeči in dolgi, kot je rdeč tulipan, po katerem je dobila ime, vedno so se radi igrali z botrom Vetrom. Njene ustnice so bile rožnate in rahlo našobljene. Nos in lica so ji krasile drobne pegice.” (predloga zgodbe Tulipanka, Maja Horvat)

V citiranem odlomku je opisanih veliko Tulipankinih značilnosti. Najprepoznavnejši del lika v zgodbi so dolgi rdeči lasje, ki spominjajo na rdeč tulipan. V odlomku in kasneje v zgodbi so opisani kot lasje, ki se igrajo z vetrom. Na podlagi tega sem liku dodelila valovite lase, ki delujejo igrivo in lahkotno.

Slika 21: Oblikovanje lika – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec

Tulipanka živi v gozdu, zato sem njena oblačila oblikovala iz listja, trave in drugega zelenja ter rastlin, ki jih najdemo v gozdu. Osnovna obleka je bila opisana v predlogi zgodbe. To osnovo sem uporabila pri oblikovanju skic in jo dodelala, da se je prilegla liku. Zgornji del njenega oblačila je oblikovan kot majica, spodnji del pa je sestavljen iz listja, ki daje videz krila. Čevljički so oblikovani po vzgledu balerink, ki so lahkotne kot Tulipanka.

Pri oblikovanju lika in njegovih značilnosti sem morala upoštevati obraz, ekspresije in obrazne poteze. Obrazne poteze pri Tulipanki in drugih likih so poenostavljene na pike in linije. Glavni element obraza so obrvi in usta, ki z različnimi potezami izražajo čustva in liku dajo osebnost.

6. 2. 1. 2 Oblikovanje Vilinskega princa

Ob prvem srečanju Tulipanke z Vilinskim princem izvemo, da je prišel iz daljne dežele "onkraj gozda".

V odlomku je opisan kot mladenič, katerega so "Krasili so ga modrikastilasje, malce privihani na konicah, njegove oči pa so se svetile v zelenih plamenčkih. Izza hrbta so se mu vila prosojna podolgovata krila, ki so spominjala na tista od kačjega pastirja. Svetlikala so se v mavričnih barvah. Oblečen je bil v suknjič svetlih barv z zlato vezeno, ozke hlače v istih barvah in prikupne črne škorenjčke. Na glavo je imel poveznjeno čepico, narejeno iz cveta zvončnice." (predloga zgodbe Tulipanka, Maja Horvat)

Slika 22: Oblikovanje lika – Vilinski princ

Vir slike: Lana Kostanjevec

Pri oblikovanju Vilinskega princa sem dobila veliko inspiracije na spletni strani Pinterest. Njegovo oblačilo spominja na vsakdanja moška oblačila iz obdobja baroka. Iz tega obdobja sem dobila tudi inspiracijo za škornje, ki so v zgodbi opisani kot "prikupni črni škorenjčki". Dovolila sem si umetniško svobodo in oblikovala višje škornje.

Nekaj težav sem imela pri oblikovanju vilinskih kril, ki naj bi bila podobna krilom kačjega pastirja. Ta so zelo ozka, žilasta in prosojna, zaradi lomljenja svetlobe tudi mavrična. Ta problem sem rešila tako, da sem obdržala realno obliko kril in jih nekoliko razširila.

Slika 23: Skica – vilinska krila

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

6. 2. 1. 3 Oblikovanje čarovnice

V zgodbi me je najbolj pritegnila čarovnica, ki tudi sicer nastopa v številnih otroških pravljicah. Še eno oblikovanje tega lika mi je bilo v veliko veselje in hkrati izziv, saj se lahko hitro zgodi, da znan lik popačimo, da postane karikatura ali preveč realističen. Najti sem morala sredino, a vseeno obdržati stil, ki je skladen z obstoječimi liki.

Slika 24: Skica – lik Čarovnica

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

6. 2. 2 Barvna paleta

Barve imajo velik vpliv na naše vsakdanje življenje, saj imajo moč, da vplivajo na naša čustva, razpoloženje in misli. Na podlagi raziskeve Inštituta za raziskovanje barv je predsednik Colorcoma, Jill Morton, leta 2019 ugotovil, da ljudje danes podzavestno presojo izdelke v okviru 90 sekund po tem, ko ga opazimo. Ugotovil je tudi, da ocena izdelka v 62 % do 90 % temelji samo na podlagi njegove barvne zasnove. (povz. po Jaye Hannah, 2022)

“Ljudje ne moremo obdelati vseh predmetov naenkrat, zato lahko barvo uporabimo kot orodje za njihovo poudarjanje.” (Morton Jill, 2019)

Oblikovalci na vseh področjih oblikovanja imamo pri vključevanju barv v svoje izdelke zahtevno nalogo, saj želimo z njimi potrošnika pritegniti, ga navdušiti in mu predati določeno sporočilo. V procesu izbiranja barv številnim oblikovalcem kot okvir služi barvna teorija, to je večplasten nabor smernic o uporabi barv. (povz. po Jaye Hannah, 2022)

Barvna teorija temelji na barvnem krogu, ki ga je leta 1666 ustvaril Isaac Newton. Ta barvni krog je razdelejen na tri osnovne stopnje barv: primarne, sekundarne in terciarne barve (slika 32).

Slika 25: Barvni krog 1666 – Isaac Newton
Vir slike: Jaye Hannah, 2022

Za primarne barve veljajo rumena, rdeča in modra. V teoriji se z mešanjem primarnih barv ustvari tako imenovan krog sekundarnih barv, ki ga sestavljajo oranžna, vijolična in zelena. Z mešanjem dveh sekundarnih barv dobimo krog terciarnih barv, med katere sodijo magenta, vermilion, viola, modrozeleni in jantarna. (povz. po Jaye Hannah, 2022) Glej sliko 33.

Slika 26: Primarne, sekundarne in terciarne barve
Vir slike: Jaye Hannah, 2022

Poznamo več vrst barvnih koles, ki ne prikazujejo le primarnih, sekundarnih in terciarnih barvnih odtenkov, ampak širok spekter različnih odtenkov, nians in tonov. Posamezen odtenek brave se nanaša na čist pigment, ki ga vsebuje barva brez nianse. V tem smislu gledamo na odtenek kot izvor barve, ki je lahko katerakoli primarna ali sekundarna barva. Niansa oziroma ton barve je rezultat dodajanja črne ali bele barve prvotnemu odtenku. Poenostavljeno to pomeni, da je ton katerikoli odtenek barve, ki je bil nekoliko spremenjen z dodatkom popolnoma nevtralne sive.

Pri barvnem krogu in pri ustvarjanju barvne palete so zelo pomembni izrazi toplo, hladno in nevtravno, ki so vezani na odtenek barve. To imenujemo barvna temperatura in je ena izmed bistvenih točk barvne teorije. Bistvena razlika med toplimi in hladnimi odtenki barv je, kakšen podton oziroma odtenek vsebuje barva. Da lahko barvo opišemo kot toplo, mora vsebovati podtone oziroma odtenke rumene in rdeče. Barve, ki vsebujejo odtenke

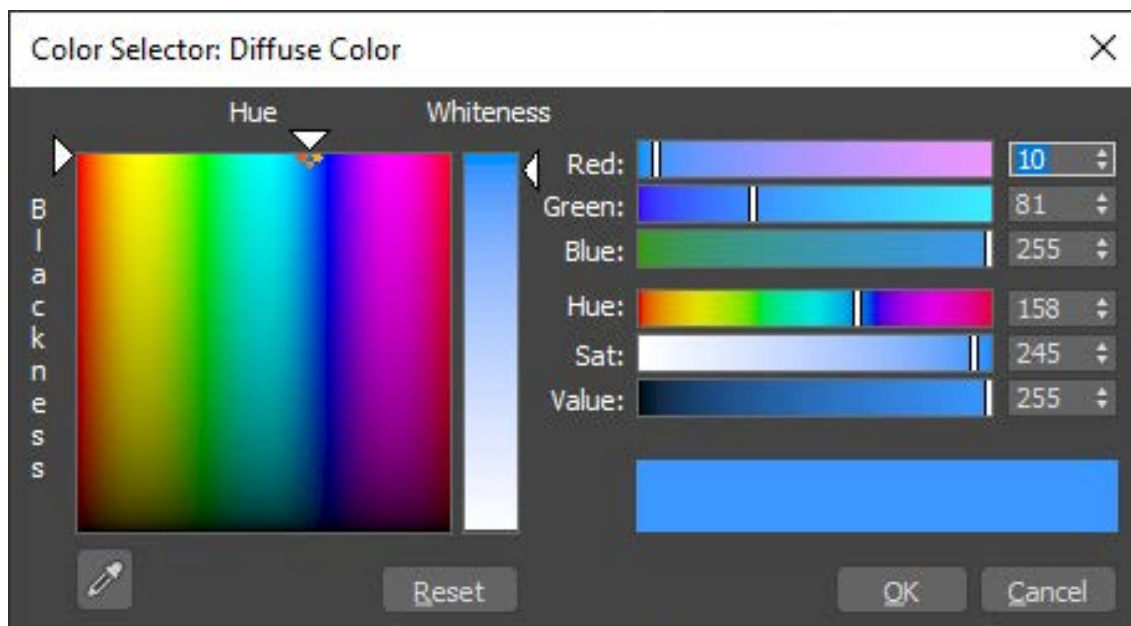
oziroma podtone modre, zelene ali vijolične, veljajo za hladne barve. Med nevtralne barvne odtenke sodijo rjava, siva, črna in bela. Izrazi topla, hladna in nevtralna barva se najpogosteje uporabljajo v psihologiji, kjer določene barve simbolizirajo določena čustva in razpoloženja. Tople barve tako simbolizirajo optimizem, vznemirjanje in ustvarjalnost, hladne barve pa umirjenost in harmonijo. (povz. po Jaye Hannah, 2022)

“Najverjetneje najpomembnejši vidik barvne teorije, barvna harmonija, se nanaša na uporabo barvnih kombinacij, ki so vizualno prijetne za človeško oko. Z barvami lahko dosežemo kontrast ali sozvočje, ob smiselni skupni uporabi pa tudi vizualno zadovoljiv učinek.” (Jaye Hannah, 2022)

Pomembno je, da pri ustvarjanju vemo, kateri barvni model uporabljamo. Poznamo aditivni barvni model in subtraktivni barvni model. Razlika med njima je, da pri aditivnem barvnem modelu prištevamo svetlobo in je končni rezultat v teoriji bela svetloba, medtem ko pri subtraktivnem barvnem modelu svetlobo odštevamo in je končni rezultat v teoriji črna barva. (povz. po predavanju UGM, prof. dr. Urbas R., 2020 NTF Ljubljana)

Aditivni barvni model, bolj znan kot RGB (red, green, blue), temelji na svetlobnem mešanju osnovnih barv. RGB je ena izmed dveh metod barvne predstavitve, ki jo uporabljamo v digitalnih zaslonih (TV, LED zasloni, računalniški zasloni, digitalni fotoaparati ...). Aditivni barvni model je že pred digitalno dobo imel trdno postavljeno teorijo na podlagi človeškega dojemanja barv in svetlobe, uporabljati pa se je začel v letu 1860 pri fotografiji.

Pri mešanju svetlobe, toraj RGB sistemu, lahko rečemo, da gre za digitalne barve, pri katerih obstaja visoka raven natančnosti, ki je ni mogoče doseči z mešanjem barv na paleti. Pri digitalnem mešanju barv (svetlobe) se lahko jakost svetlobe barv spreminja od 0 do 255, pri tem ustvarimo ogromen razpon barvnih odtenkov. Vsaka osnovna svetloba v RGB sistemu uporablja po 8 bitov (od 0 do 23) in ima barvno vrednost od 0 do 255. S tem lahko ustvarimo natanko 16.777.216 barv. (povz. po Bruna, Colors Explained) Glej sliko 34.

Slika 27: Barvni model RGB

Vir slike: <https://www.autodesk.com/support/technical/article/caas/sfdcarticles/sfdcarticles/Converting-0-255-RGB-values-to-0-1-values-used-in-the-Physical-material-in-3ds-Max.html>

“V grafičnem oblikovanju je vsaka barvna vrednost predstavljena s HEX številkami, ki so sestavljene iz števil in črk, da predstavljajo vrednosti med 0 in 9 (številke) in 10–16 (črke od A do F).” (Bruna, Colors Explained)

Subtraktivni barvni model, drugače znan kot CMYK, načeloma uporabljamo za fizično mešanje barv in tisk. Tako kot model RGB je tudi CMYK poimenovan po začetnicah osnovnih barv, ki se mešajo (cyan, magenta, yellow in key color – črna). (povz. po predavanju UGM, prof. dr.Urbas R., 2020 NTF Ljubljana)

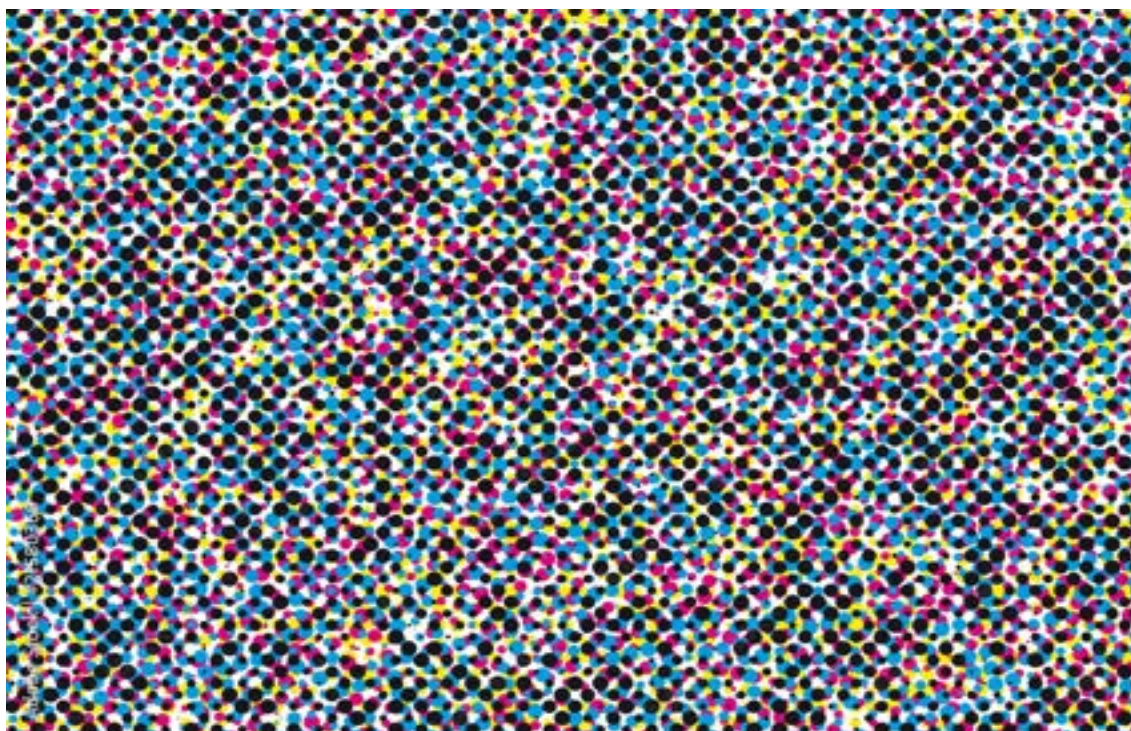
“Najbolj intriganten vidik CMYK je, da je subtraktivni barvni model. Subtraktivno barvo pigmentirano črnilo v bistvu zmanjša svetlobo, ki se običajno odbije na prvotnem belem papirju. Splošno pravilo je, da več pigmenta kot je na belem papirju, manj bele svetlobe se odbija; z drugimi besedami, črnilo bo odštevalo belo svetlobo v naraščajočih količinah. Če se določene barve združijo in plastijo, se bodo pojavili temnejši odtenki rdeče, zelene in modre. Podobno bo platenje vseh treh primarnih barv (cian, magenta in rumena) povzročilo najtemnejšo barvno kombinacijo (zelo temno rjavo ali črno) ali filtriralo najsvetlejši odsev. To se zgodi, če je barvna kartuša tiskalnika CMY.” (Olesen J.)

Slika 28: Barvni model CMYK

Vir slike: <https://cmyktool.com/cmyk-to-ral-converter/>

V tiskarski industriji model CMYK uporabljajo že od samega začetka barvnega tiska. Če pogledamo katerokoli tiskovino s povečevalnim steklom, lahko vidimo raster barvnih pik, ki skupaj tvorijo sliko. (povz. po predavanju/vajah asist. dr. Franken G., 2020 NTF Ljubljana) Glej sliko 36.

Slika 29: CMYK raster

Vir slike: <https://stock.adobe.com/images/cmyk-dot-pattern-four-color-print-raster-vector/21580360>

V ilustracijah za slikanico Tulipanka sem uporabila barvne palete v barvnem modelu RGB. Vse palete so bile oblikovane grafično, tako kot so oblikovane same ilustracije.

Dogajalni prostor pravljice so narava, gozd in travnik. Tako sem ustvarila tri barvne palete z različnimi odtenki zelene barve in nekaj dodatnih barv za ustvarjanje globine in harmonije med barvami.

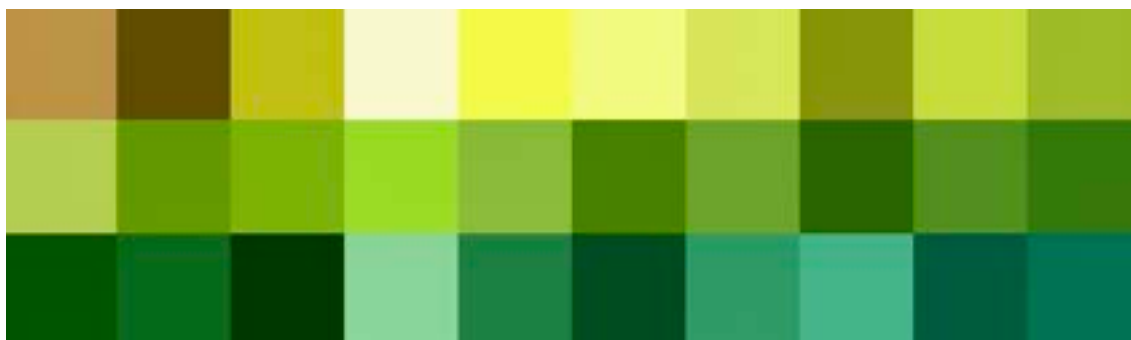
Slika 30: Barvna paleta 1 – RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Slika 31: Barvna paleta 2 – RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Slika 32: Barvna paleta 3 – RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

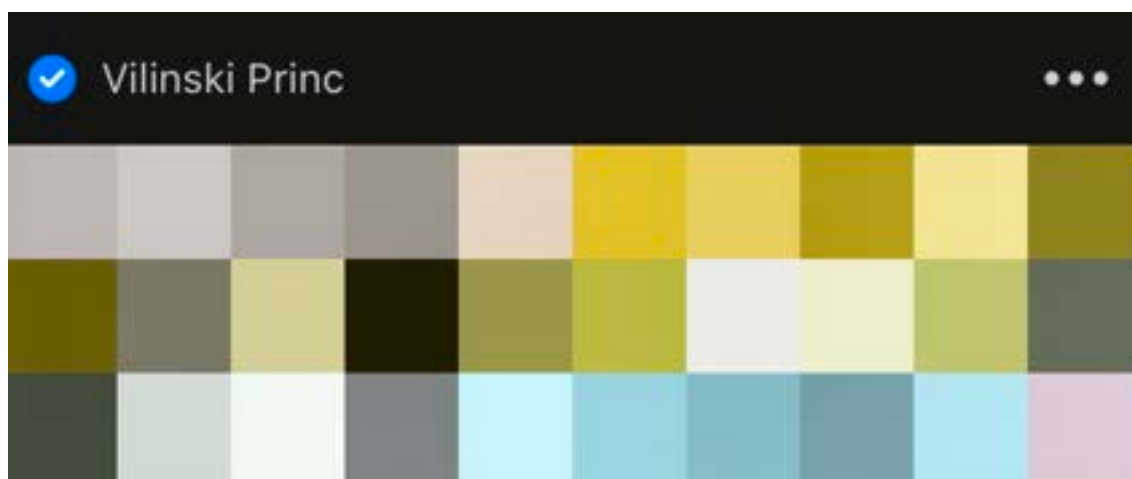
Za lika Tulipanka in Vilinski princ sem sestavila barvne palete na podlagi opisov v literarni predlogi. Pri Tulipanki so bili to odtenki rdeče, zelene, rjave in svetlo rožnate: #8e1e14, #7f9335, #c3a274 in #efd6c3. Te barve so bile osnova, na podlagi katerih sem izbirala nadaljnje odtenke za detajle, globino in svetljenje.

Slika 33: Barvna paleta za lik Tulipanka– RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Barvna paleta za Vilinskega princa je nastala na podoben način kot barvna paleta za Tulipanko. Najprej sem natančno proučila opisan lik v literarni predlogi, nato sem izbrala nekaj barv, ki so ustrezale opisu in jih priredila. Izbrane barvne osnove za lik Vilinski princ so: #c5f0fe, #ceddda, #ecfbfa, #e9ca48 in #ecd2bd.

Slika 34: Barvna paleta za lik Vilinski princ – RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Največji izziv zame je bila sestava barvne palete za vilinska krila, ki so ustvarjena po vzorcu kačjega pastirja. Za krila kačjega pastirja je značilno, da se pod svetlobo prelivajo v mavričnih barvah na podoben način kot se svetloba lomi v prizmi. Po razmisleku in analizi sem sestavila paletu harmoničnih pastelnih barv, ki skupaj imitirajo lomljenje svetlobe v krilih kačjega pastirja.

Slika 35: Barvna paleta Vilinska krila – RGB barvni model

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

6. 2. 3 Izdelava ilustracij

Za izdelavo ilustracije so najpomembnejše inspiracija, reference in modeli, po katerih se vzgledujemo. V primeru slikanice Tulipanka je referenca za začetek izdelave ilustracij literarna predloga. Inspiracijo sem našla v sami predlogi in naravi. Živim v bližini gozda in travnikov, kjer sem našla navdih ter mnogo različnih referenčnih modelov, po katerih sem se vzgledovala.

Najprej sem si izdelala moodboard, na katerega sem pripela nekaj svojih fotografij in nekaj fotografij in ilustracij s spleta, ki so me navdihnile.

Slika 36: Inspiracija in motivacija – Moodboard

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Vsako ilustracijo začnem s skico kompozicije, ki najbolj ustreza določenemu delu pravljice. Naslednja ilustracija, ki sem jo izbrala za podroben prikaz postopka izdelave, opisuje noč, v kateri Vilinski princ išče Tulipanko in se srečuje z gozdnimi bitji, ki jih prosi za pomoč. Ta ilustracija je dvostranska, zato sem najprej prilagodila format in mrežo, ki pomaga pri proporcijah in sami kompoziciji. Z rdečo barvo sem načrtovala osnovne oblike in postavitev, ki sem jih nato s črno barvo skicirala. Vsaka skica zahteva svoj čas

in ne uspe v prvem poskusu. Tudi tukaj sem iskala kar nekaj referenc in modelov rastlin in živali v realnem svetu.

Slika 37: Skica dvostranske ilustracije – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Preden dodam barvo, mi je v veliko pomoč označevanje posameznih predmetov in likov v monokromatskih odtenkih. Tako dobim lažjo predstavo o tem, kaj je v ozadju in kaj v ospredju. Ker sem vedela, da se bodo številni prizori odvijali ponoči in bo ozadje v zelo temnih odtenkih, sem pustila ozadje belo.

Slika 38: Določanje pozicije predmetov na skici – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Pri izbiri barvne palete se običajno ravnam po svojem instinktu, ogromno inspiracije poiščem in dobim tudi na spletnih straneh kot je Pinterest in uradna stran ProCreate programa, ki ga uporabljam za ilustriranje. Z barvno paleto se najprej osredotočim na največje predmete v ilustraciji in z barvami začnem definirati oblike. Najpogosteje začnem z najtemnejšo barvo, prehajam na srednje tone in na koncu na najsvetlejšo ter poudarke. S tem želim ustvariti občutek barvne globine, preden v kompozicijo vključim svetlostne poudarke in detajle.

Slika 39: Barvna paleta ilustracije – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Slika 40: Blokiranje oblik v ilustraciji – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

Na tej stopnji imam pri izdelavi ilustracije dober občutek za kompozicijo predmetov in likov. Opažam, da vsi predmeti hkrati kličejo po pozornosti, zato z uporabo senc in različnih tonov barv ustvarim iluzijo globine.

Pri takšnih ilustracijah se hitro zgodi, da ilustracija daje občutek pretirane ploskovitosti. V ta namen pomaga tekstura, ki razbije ploskost ilustracije in lahko doda učinek otipa (plastičnosti). Sama teksturo uporabljam premišljeno in z njo ne pretiravam, ker lahko

tekstura hitro uniči ilustracijo. Za dodajanje teksture uporabljam čopič programa ProCreate, ki imitira voščenko in tako dodam nekaj "hrupa" (teksture).

V nadaljevanju ilustriranja se osredotočim na izboljšave in podrobnosti v ilustraciji. Začenjam dodajati svetlobo in poudarke z belo barvo. V tem trenutku je najpomembneje, da stopim nazaj in si ogledam celotno ilustracijo. Tako opazim, kako se vsi elementi in liki združijo v enotno ilustracijo. Pred ogledom končnega izdelka odstranim mrežo in vse smernice, ki sem jih ustvarila.

Slika 41: Končana ilustracija – Tulipanka

Vir slike: Lana Kostanjevec, ProCreate

6. 2. 4 Priprava dokumenta za tisk

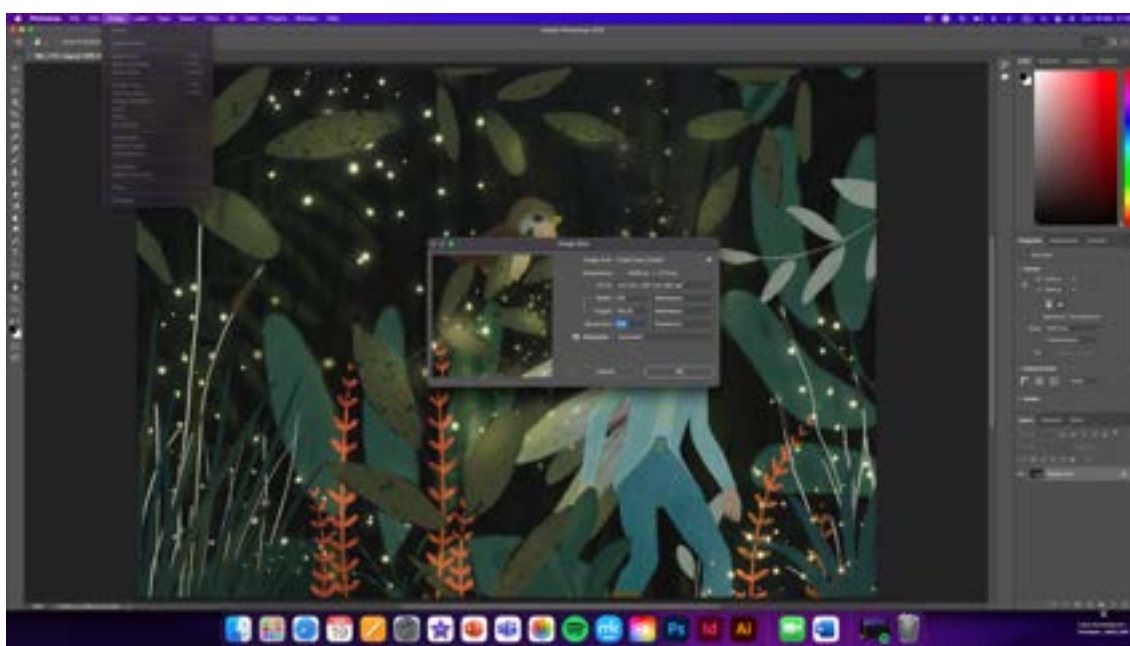
Preden se lahko lotimo urejanja ilustracije in iskanja primerne formate datoteke za tisk, je pomembno, da imamo umerjen monitor. Umerjanje monitorja je pomembno zato, ker tako uravnesimo in popravimo njegov prikaz barv. To lahko storimo s spektrometrom in programsko opremo za umerjanje monitorjev. S tem lahko uskladimo barve ilustracije tako, da jih v enakih ali vsaj približno enakih tonih lahko prikažemo na drugih monitorjih in končnih tiskovinah. (povz. po Hoiberg C.)

Pri pripravi ilustracije ali fotografije nas lahko določene podrobnosti hitro zmedejo ali zavedejo. Ena izmed teh je, ali želimo sliko shraniti v 8-bitnem zapisu ali 16-bitnem zapisu. Razlika med tema dvema zapisoma je ta, da pri 8-bitnem zapisu omejujemo sliko na 16.000.000 barvnih odtenkov, pri 16-bitnem zapisu pa na 28.000.000 barvnih odtenkov. Pri tisku med tema dvema zapisoma ni bistvene razlike in je priporočljivo izbrati 8-bitni zapis, ki ohrani enako kvaliteto tiska kot 16-bitni zapis in ima manjšo velikost datoteke, ki se hitreje prenese na tiskalnik. (povz. po Hoiberg C.)

Pri ločljivosti slike je zelo pomembno, lahko rečemo obvezno, da se ločljivost (dpi) spremeni na najmanj 300dpi (dots per inch). S tem ne bomo pri tiskanju izgubili podrobnosti in bomo dobili kakovostno natisnjeno ilustracijo ali fotografijo. Standardna velikost datoteke za monitorje je 72dpi, ki je lahko videti čudovito na monitorju, vendar je enostavno premajhna ločljivost za tisk. (povz. po Hoiberg C.)

Poznamo veliko različnih datotek v katere lahko shranimo naše ilustracije ali fotografije. Če naštejemo le nekaj od teh: .tiff, .pdf, .psd, .jpg, .jpeg in veliko drugih.

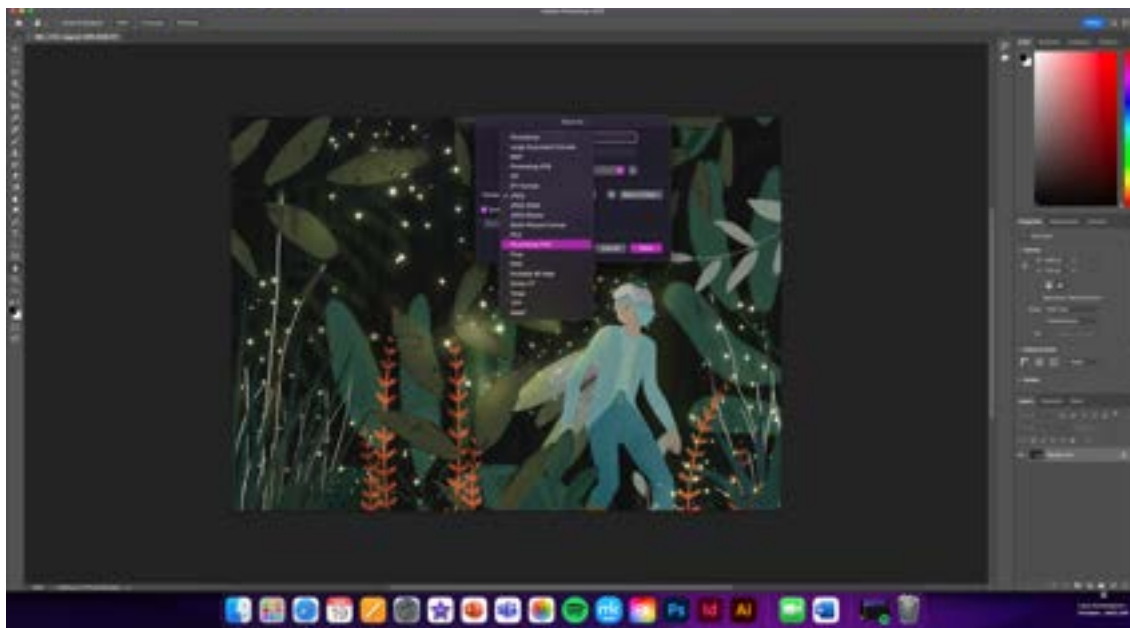
Iz izkušenj sem ugotovila, da je za tisk najprimernejši in najbolj uporabljen zapis datoteke .pdf, zato sem vse svoje ilustracije v programu AdobePhotoshop najprej prilagodila na ustrezno velikost. To sem storila tako, da sem pod **Image** poiskala ukaz **Image size** in v njem prilagodila tako velikost ilustracije kot resolucijo (glej sliko 49).

Slika 42: AdobePhotoshop – prilagoditev velikosti in resolucije ilustracije

Vir slike: Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop

Zadnji korak, preden sem lahko ilustracijo poslala za tisk, je shranjevanje v primerno datoteko. Sama sem ilustracijo shranila v Photoshop PDF v 8-bitnem zapisu in visoko resolucijo za tisk.

Slika 43: AdobePhotoshop – shranjevanje ilustracije za tisk
Vir slike: Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop

7. ZAKLJUČEK

Diplomsko delo ima dva dela. V prvem, teoretičnem delu, sem izpostavila, da je bila ilustracija prisotna že v pradavnini, v obliki jamskih poslikav. Skozi zgodovino se je spreminjala in postajala enakovredna ostalim umetniškim likovnim zvrstem. Ilustratorji so uporabljali različne tehnike in stile. Z manjšim časovnim zamikom so se pojavili prvi ilustratorji tudi v Sloveniji in kmalu dosegli zavidljivo raven ustvarjanja. Danes na knjižnih policah pri nas najdemo številne bogato ilustrirane slikanice in knjige za otroke, naši ilustratorji pa so se uveljavili tudi v tujini.

Če so bile prve ilustracije namenjene predaji sporočil nepismenim, so današnje ilustrirane slikanice v največji meri namenjene predšolskim otrokom, ob njih pa pogosto uživajo tudi odrasli. S pomočjo slikanic otroci spoznavajo svet, gradijo domišljijo in širijo besedni zaklad. V času razpršene pozornosti, ki je posledica naraščanja uporabe digitalnih vizualnih komunikacijskih sredstev, je morda še največja vrednost ilustracij v tem, da z njimi pritegnemo pozornost otrok in jih poskušamo navdušiti za branje knjig tudi v odrasli dobi. Vsekakor kakovostna ilustracija predstavlja pomembno dodano vrednost še tako zanimivi literarni zgodbi.

Za pomoč pri izdelavi sodobnih digitalnih ilustracij so danes na voljo številni računalniški programi. V diplomskem delu sem uporabila računalniški program ProCreate, ki ima pestro izbiro čopičev in možnost prostoročnega oblikovanja z grafičnim pisalom ter program Adobe Photoshop, v katerem je možno digitalne ilustracije odlično urejati, spreminjati kvaliteto in jih pripraviti za tisk.

V praktičnem delu diplomskega dela sem natančno predstavila kreativni proces ilustriranja slikanice Tulipanka. Naročilo za ilustracijo sem dobila od avtorice literarne predloge Maje Horvat, s katero sem v preteklosti že sodelovala. Da bi zgodbo likovno nadgradila, sem se najprej posvetila njeni vsebini in natančno preučila opise glavnih junakov. V drugem koraku sem s skicami oblikovala kompozicijo likov in ozadja ter stremela k uravnovešenim in dinamičnim slikam. Nadaljevala sem z definiranjem barv. Z enostavnimi oblikami in čisto kompozicijo sem ilustracijo uravnovesila, da na vizualni ravni ni bila preveč nasičena. Na drugi strani sem vizualno vrednost povečala tako, da sem dodala nekaj "hrupa" (teksture).

Med procesom izdelave ilustracije sem (ponovno) ugotovila, da so v njem skoraj enakovredno zastopani teoretično znanje, inspiracija, domišljija, veliko truda in nenazadnje vsaj nekaj nadarjenosti.

Kljub temu da je v današnjem času tako za odrasle kot za otroški knjižni svet na voljo veliko e-knjig, vključno s pravljičami, verjamem, da povpraševanje po klasičnih tiskanih slikanicah ne bo zamrlo in da bodo ustvarjalci ilustracij še vedno dobivali priložnost za to, da bodo z njimi obogatili zgodbe.

8. VIRI IN LITERATURA

A BRIEF HISTORY OF BOOK ILLUSTRATION, CHRIS RUSSELL. [Online]. [Datum zadnjega popraviljanja 14. jan. 2016; 20:46]. [Citirano 23. maj 2022; 10:20:43]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://lithub.com/a-brief-history-of-book-illustration/>

ADARIO STRANGE, [Online]. [Datum zadnjega popraviljanja 8. avg. 2016]. [Citirano 16. okt. 2022; 14:40:33]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://mashable.com/article/stranger-things-apple-ipad-pro>

AL BOICHEVA, 2021. The Basics of Character Design Process: Insights and Examples [Online]. [Datum zadnjega popraviljanja. 2021]. [Citirano 12. mar. 2023; 16:29:03]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://graphicmama.com/blog/character-design-process/>

BEARD, PEATE. 2016, THE ART OF ILLUSTRATION 1, [MP4].YouTube [Datum zadnjega popraviljanja 22. maj 2016]. [Citirano 26. avg. 2022; 13:56:49]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi0y7mBzon6AhVRKuWKHSiNDBEQwqsBegQICrAB&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DVi5W3M3pdY&usg=AOvVaw3_0aJJ9GS6TBjqS8dtEHyn

BEARD, PEATE. 2016, 2. THE ART OF ILLUSTRATION 2, [MP4].YouTube [Datum zadnjega popraviljanja 22. maj 2016]. [Citirano 26. avg. 2022; 13:56:49]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi0y7mBzon6AhVRKuWKHSiNDBEQwqsBegQICrAB&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DVi5W3M3pdY&usg=AOvVaw3aWQWcqtOQjloowPy1vfG5>

BILYANA NIKOLAEVA, 2016. Types of Illustration – Styles and Techniques [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 20:47:45]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>)

BRUNA, COLORS EXPLAINED [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 16:12:55]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.colorexplained.com/rgb-color-model/>

BUSTER HEIN, 2017. Incredible Logan poster painted on iPad Pro towers over Times Square. [Online]. Citirano 23. okt. 2022; 1:17:09]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.cultofmac.com/470677/incredible-logan-poster-painted-ipad-pro-towers-times-square/>

BUTINA MILAN. (1997), str. 227. Prvine likovne prakse. Ljubljana: Debora d.o.o.

FEDERICO, 2022 DEFINING THE ART OF ILLUSTRATION, Federico Cherie. [Online]. Citirano 17. jan. 2023; 19:37:43]. Dostopno na spletnem naslovu <https://aestheticamagazine.com/defining-the-art-of-illustration/>

DEBELJAK DURANOVIĆ IN MOHOR, NG. (b. d.). Življenje in delo Hinka Smrekarja (1881–1942), Digitalni projekt Narodne galerije in Fundacije Getty [Online].

[Citirano 5. mar. 2023; 14:48:32]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://smrekar.ng-slo.si>

dr. ALENKA SIMONČIČ, Začetki stripa na Slovenskem [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 15:07:05]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://smrekar.ng-slo.si/zacetnik-stripa-na-slovenskem/>

FARRELL, 2017 Art as Influence and Response: A First Look at World War I and the Visual Arts [Online]. [Datum zadnjega popravljanja 16. okt 20107]. [Citirano 26. apr. 2023; 18:38:09]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.metmuseum.org/blogs/now-at-the-met/2017/world-war-i-and-the-visual-arts-introduction>

FRELIH, Č. (2009). Kaj odlikuje Kakovostno ilustracijo. V L. Knaflič (Ur.) in N. Bucik (Ur.), *Branje za znanje in branje za zabavo : priročnik za spodbujanje družinske pismenosti*. (Str. 75-82) Ljubljana: Andragoški center Slovenije

GENRES, b. d., History and Future of movie posters, Mauvais Genres [Online]. [Citirano 14. okt. 2022; 19:01:46]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mauvais-genres.com/en/content/14-towards-movie-poster-extinction->

GOODREADS, b. d. Ančka Gošnikn Godec [Online]. [Citirano 28. mar. 2023; 17:48:53]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.goodreads.com/author/show/5357064.An_ka_Go_nik_Godec

HOIBERG C. 8 Crucial Steps to Prepare Images for Printing [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 21:24:03]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.capturelandscapes.com/how-to-prepare-images-for-printing/>

ILUSTRACIJE IN SLOVENSKI ILUSTRATORJI, Nada Trošt. [Online]. [Datum zadnjega popravljanja 21. april 2010]. [Citirano 23. okt. 2022; 13:51:59]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://lu-jesenice.net/wp-content/uploads/2012/11/Illustracije-gradivo.pdf>

JAMES T. ULAK, 2009 [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 24. mar. 2020]. [Citirano 14. okt. 2022; 21:09:29]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.britannica.com/art/Visigothic-art>

JAYE HANNAH, 2022. An Introduction to Color Theory and Color Palettes [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 6. dec. 2022, 07:25]. [Citirano 19. mar. 2023; 13:04:10]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://careerfoundry.com/en/blog/ui-design/introduction-to-color-theory-and-color-palettes/>

JOSEPH GOEBBELS, 2019. United States Holocaust Memorial Museum, Washington, DC [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 18. december 2019]. [Citirano 14. okt. 2022; 21:32:12]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/joseph-goebbels-1>

KIDDLE ENCYCLOPEDIA, 2023. Svetlana Makarovič Facts for Kids [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 6. feb. 2023, 07:25]. [Citirano 12. mar. 2023; 10:22:19]. Dostopno na spletnem naslovu: https://kids.kiddle.co/Svetlana_Makarovič

KRIVEC DRAGAN, J. (2009). Zakaj je ilustracija tako pomembna. V L. Knaflič in N. Bucik (Ur.), Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti (str. 71-74). Ljubljana: Andrargoški center Slovenije.

M.A.H., 2012 Top 10 slovenskih ilustratorjev [Online]. [Datum zadnjega popravljaja 12 nov. 2012, 11.12]. [Citirano 5. mar. 2023; 13:57:34]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://siol.net/trendi/top-deset/top-10-slovenskih-ilustratorjev-259668>

KRAUSE AND WITKOWSKI, 2009. Snow White & the Seven Dwarfs: An Art in Its Making [Online] [Citirano 14. okt. 2022; 21:34:43]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://tfaoi.org/aa/9aa/9aa225.htm>)

MARC HOLMES, 2016. [Online]. [Datum zadnjega popravljaja: 3. april 2021]. [Citirano 16. okt. 2022; 15:13:12]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.quora.com/What-makes-good-illustration>

MICHAEL EURY, 2021. Britannica, Superman – fictional character;, Jul 20, 1998; [Online]. [Datum zadnjega popravljaja: 17. december 2021]. [Citirano 14. okt. 2022; 21:23:47]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.britannica.com/topic/Superman-fictional-character>

MLADINSKA KNJIGA – JELKA REICHMAN [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 15:51:12]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/jelka-reichman>

MLADINSKA KNJIGA – LILA PRAP [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 18:41:52]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/lila-prap>

MLADINSKA KNJIGA – MARLENKA STUPICA [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 18:55:34]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/marlenka-stupica>

MLADINSKA KNJIGA – SVETLANA MAKAROVIC [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 18:50:02]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/svetlana-makarovic>

MLADINSKA KNJIGA – ZVONKO ČOH [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 18:41:52]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/zvonko-coh>

MORTON JILL, 2019, Why color matters?[Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 13:01:42]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.colorcom.com/research/why-color-matters>

NODELMAN PERRY, 2003,STR. 223-224 The pleasures of children's literature. Boston : Allyn and Bacon [Online]. [Citirano 5. mar. 2023; 13:33:10]. Dostopno na spletnem naslovu: https://archive.org/details/pleasuresofchild0000node_d6b2/page/n1/mode/2up

NORMAN ROCKWELL MUSEUM, ILLUSTRATION HISTORY. [Online]. [Citirano 23. maj. 2022; 9:49:38]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.illustrationhistory.org>

OLESEN J., CMYK color model: What is it and how is it used? [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 18:42:18]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.color-meanings.com/cmyk-color-model/>

PREDAVANJE UGM, PROF. dr. URBAS R., 2020. Naravoslovno tehniška fakulteta(NTF) Ljubljana, (b. d.)

PREDAVANJE UGM - VAJE, PROF. dr. FRANKEN G., 2020. Naravoslovno tehniška fakulteta(NTF) Ljubljana, (b. d.)

PREGL KOBE, Tatjana – članek Slovenska knjižna ilustracija. [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 11:27:12]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://zdslu.si/sekcija-ilustratorjev/>

PREGL KOBE, TATJANA. (2004). Moč likovnih del, ki upodabljajo besede. V N. Pirnat-Spahić (Ur.). Podoba knjige – knjiga podob: 6. slovenski bienale ilustracije (str. 3–7). Ljubljana: Cankarjev dom.

PROCREATE OFFICIAL WEBSITE [Online]. [Datum zadnjega popravljajanja: 3. april 2021]. [Citirano 16. okt. 2022; 11:10:44]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://procreate.art>

PROCREATE SOFTWARE, [Online]. [Datum zadnjega popravljajanja 23. feb. 2023, 13:43 (UTC)]. [Citirano 5. apr. 2023; 10:53:24]. Dostopno na spletnem naslovu: [https://en.wikipedia.org/wiki/Procreate_\(software\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Procreate_(software))

RILEY, I. C. (2020). Lastnosti kakovostne pripovedne ilustracije. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.

SEGUIN R. 1989. The Elaboration Of School Textbooks - Methodological Guide (str. 38-39), Šifra dokumenta: ED.90/WS/24. Zbirka : (66 str.). [Online]. [Citirano 26. apr. 2023; 18:54:51]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000086964>

SSKJ, 1995. Slovar slovenskega knjižnega jezika, str. 294. Ljubljana: Državna založba Slovenije (DZS), 1995.

STA, 2009. Ilustracije Zvonka Čoha v Škofji Loki [Online]. [Datum zadnjega popravljajanja 2. okt. 2009; 9:14]. [Citirano 12. mar. 2023; 10:57:13]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://siol.net/trendi/svet-znanih/ilustracije-zvonka-coha-v-skofji-loki-161759>

STEPHANIE COOKE 2019, Rates for Commissions: Artist Commissions Survey Results, [Online]. [Datum zadnjega popravljajanja: 3. september 2019]. [Citirano 14. okt. 2022; 20:53:58]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://www.creatorresource.com/rates-for-commissions-artist-commissions-survey-results/>)

TANJA KOMADINA, 2021 [Online]. [Citirano 5. apr. 2023; 11:26:41]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/dobrezgodbe/beremo/slikanice-so-za-otroka-prve-galerije>

TECHOPEDIA, ADOBE PHOTOSHOP. [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 3. april 2021]. [Citirano 16. okt. 2022; 15:45:24]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.techopedia.com/definition/32364/adobe-photoshop>

THOMAS & JOHN KNOLL, Create Adobe Photoshop, Jeremy Normans [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 20:17:44]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://historyofinformation.com/detail.php?id=1012>

ZGODOVINA ILUSTRACIJE, 2022. [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 11. oktober 2022; 20:46]. [Citirano 14. okt. 2022; 15:22:32]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Ilustracija>

ŽUPCA, 2004. Ančka Gošnik Godec [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: oktober 2004]. [Citirano 28. mar. 2023; 17:43:06]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.zupca.net/dnevna_soba/ilustratorji/ancka_gosnik_godec.htm

ŽUPCA, 2004. Jelka Šubert Reichman [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: oktober 2004]. [Citirano 5. mar. 2023; 16:18:02]. Dostopno na spletnem naslovu: http://www.zupca.net/dnevna_soba/ilustratorji/jelka_reichman.htm

WANG, V. AND WANG, D., 2021, The Impact of the Increasing Popularity of Digital Art on the Current Job Market for Artists. Art and Design Review, [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: 3. april 2021]. [Citirano 14. okt. 2022; 20:46:33]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=110725>

50WATTS, 2009. Forgotten illustrator: Ancka Gosnik Godec [Online]. [Datum zadnjega popravljanja: junij 2009]. [Citirano 28. mar. 2023; 17:40:32]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://50watts.com/Forgotten-illustrator-Ancka-Gosnik-Godec>

8.1 Viri slikovnega gradiva

ADOBE PHOTOSHOP 1.0 1990 [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 20:17:44]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://historyofinformation.com/detail.php?id=1012>

ADOBEPHOTOSHOP – PRILAGODITEV VELIKOSTI IN RESOLUCIJE ILUSTRACIJE, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

A POEM IZ “THE BOOK OF NONSENSE”, 1846 - Edward Lear [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 13:06:33]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://oldmooresalmanac.com/a-history-of-everyones-favourite-poem-the-limerick/>

A RAKE'S PROGRESS, PLATE 3, 1735, William Hogarth (1697–1764) [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 12:54:55]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/a-rakes-progress-plate-3-1>

AKVARELNA ILUSTRACIJA – TIFFANY YAO, August 30, 2022 [Online]. [Citirano 17. okt. 2022; 17:28:56]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.instagram.com/p/Ch4OkxHOqcT/?hl=en>

ALLY SLOPER, 1874 – Charles Ross in Marie Duval [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 13:10:22]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.comicsbeat.com/kibbles-n-bits-2217-ally-sloper/>

BLOKIRANJE OBLIK V ILUSTRACIJI – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

ANČKA GOŠNIK GODEC – ILUSTRACIJA V KNJIGI MUCA COPATARICA [Online]. [Citirano 28. apr. 2023; 2:03:39]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.dnevnik.si/1042774900/kultura/knjiga/muca-copatarica-praznuje-60-let>

BARVNI KROG 1666 - ISAAC NEWTON, Jaye Hannah 2022 [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 13:04:10]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://careerfoundry.com/en/blog/ui-design/introduction-to-color-theory-and-color-palettes/>

BARVNI MODEL RGB [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 15:08:51]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.autodesk.com/support/technical/article/caas/sfdcarticles/sfdcarticles/Converting-0-255-RGB-values-to-0-1-values-used-in-the-Physical-material-in-3ds-Max.html>

BARVNA PALETA 1 – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA 2 – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA 3 – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA ZA LIK TULIPANKA – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA ZA LIK VILINSKI PRINC – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA VILINSKA KRILA – RGB BARVNI MODEL, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

BARVNA PALETA ILUSTRACIJE – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, iMac – AdobePhotoshop, osebni arhiv

CMYK RASTER [Online]. [Citirano 12. apr. 2023; 1:45:21]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://stock.adobe.com/images/cmyk-dot-pattern-four-color-print-raster-vector/21580360>

DOLOČANJE POZICIJE PREDMETOV NA SKICI – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

HINKO SMREKAR – ILUSTRACIJA ZA KNJIGO MARTIN KRPAN [Online]. [Citirano 1. feb. 2023; 13:48:11]. Dostopno na spletnem naslovu: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/89/Hinko_Smrekar_-_Ilustracija_za_knjigo_Martin_Krpan.jpg

ILUSTRACIJA MARLENKA STUPICA – PALČICA [Online]. [Citirano 19. apr. 2023; 6:15:01]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://n1info.si/novice/kultura/ilustracije-marlenke-stupica-ki-jih-vsi-poznamo/>

ILUSTRACIJA SVETLANA MAKAROVICH – SAPRAMIŠKA [Online]. [Citirano 1. feb. 2023; 13:55:42]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.svetknjige.si/izdelek/640/sapramis>

ILUSTRACIJE ZVONKO ČOH – ENCI BENCI NA KAMENCI [Online]. [Citirano 1. feb. 2023; 13:55:42]. Dostopno na spletnem naslovu: https://www.ringaraja.net/clanek/beremo-enci-benci-na-kamenci-4_8202.html

INSPIRACIJA IN MOTIVACIJA – MOODBOARD, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

JELKA REICHMAN – ILUSTRACIJA V KNJIGI MAČEK MURI [Online]. [Citirano 2. feb. 2023; 10:35:21]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.macekmuri.com/macja-zabava>

LILA PRAP – NASLOVNICA 20. OBLETNICE KNJIGE ZAKAJ? [Online]. [Citirano 2. feb. 2023; 10:58:38]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.mladinska-knjiga.si/knjige/za-otroke/zakaj>

KATSUHIRO OTOMO – THE NEO-TOKYO EXPLOSION(AKIRA) [Online]. [Citirano 1. maj 2023; 22:11:04]. Dostopno na spletnem naslovu: https://laststopanime.com/best-manga-panels/?utm_content=cmp-true

KONČANA ILUSTRACIJA – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

KONCERTNI PLAKAT – VICTOR MOSCOSO, 1967 [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 14:08:06]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://www.illustrationhistory.org/history/time-periods/the-decade-of-1960-1970>)

MILLIONS OF CATS, 1928 – Wanda Gág [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 13:54:44]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.openculture.com/2019/04/the-first-american-picture-book-wanda-gags-millions-of-cats-1928.html>

OBLIKOVANJE LIKA – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

OBLIKOVANJE LIKA – VILINSKI PRINC, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

PETER RABBIT – BEATRIX POTTER [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 13:17:56]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://jasminjamesjournalism.medium.com/the-hidden-life-of-beatrix-potter-8ac35bdbb6b9>

PLAKAT STRANGER THINGS, 2016 – Kyle Lambert [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 14:40:33]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://mashable.com/article/stranger-things-apple-ipad-pro>

PRIMARNE, SEKUNDARNE IN TERCIARNE BARVE Jaye Hannah 2022 [Online]. [Citirano 19. mar. 2023; 13:04:10]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://careerfoundry.com/en/blog/ui-design/introduction-to-color-theory-and-color-palettes/>

REICHMAN – ILUSTRACIJE V PEDIATRIČNI KLINIKI – UKC LJUBLJANA [Online]. [Citirano 4. apr. 2023; 18:43:49]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.24ur.com/novice/korona/pediatricna.html>

SKICA – VILINSKA KRILA, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

SKICA DVOSTRANSKE ILUSTRACIJE – TULIPANKA, Lana Kostanjevec, ProCreate, osebni arhiv

THE GREAT WAVE OFF KANAGAWA, ca. 1830–32 – Katsushika Hokusai [Online]. [Citirano 16. okt. 2022; 12:59:12]. Dostopno na spletnem naslovu: (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/45434>)

UFA, METROPOLIS FILMSKI PLAKAT, 1927 – Heinz Schulz Neudamm [Online]. [Citirano 19. okt. 2022; 5:34:14]. Dostopno na spletnem naslovu: <https://www.metalocus.es/en/news/metropolis-most-expensive-movie-poster>

9. PRILOGE

Priloga A: Literarna predloga slikanice Tulipanka	1
Priloga B: Ilustracije v slikanici Tulipanka	6

Priloga A: Literarna predloga slikanice Tulipanka

Majcena deklica se je zbudila in odprla okna na svoji majhni hišici. Skoznje je spustila tople žarke, da se poigrajo z njenimi dolgimi spušenimi lasmi, in si pomela zaspane oči.

»Kako lep dan je danes,« je zažvrgolela in se že razveselila pohoda za novimi zelišči, s katerimi bo lahko še naprej zdravila živali in vsa druga pravljlična bitja, ki bivajo v gozdu. Naša majcena deklica namreč ni bila navadna deklica, pravzaprav ni bila več niti deklica, bila je že odraslo dekle, vendar jo je narava prinesla na svet kot eno najmanjših bitij pod soncem. Živela je v majhni hišici sredi gozda, narejeni iz listov in vejevja, v senci velikega, košatega drevesa. Če nisi bil dovolj pozoren, si jo med sprehodom po gozdu hitro spregledal. Njena mama je bila sama Mati Narava, oče pa Sinje Nebo. Čeprav sta jo naredila tako majhno, sta ji dala posebno moč, bila je namreč zdravilka. S svojim dotikom in z zelišči, na katere se je prav dobro spoznala, je znala pozdraviti skoraj vse bolezni in odpraviti skoraj vse bolečine, le bolečine zlomljenega srca ne.

V gozdu in v širnem svetu so jo poznala vsa pravljlična bitja. Spoštovali so jo in jo imeli radi, kajti naša majcena Tulipanka – tako ji je bilo namreč ime – je bila tudi prijazna in vesele narave. Njen živahni smeh je bil nalezljiv, njene sinje modre oči po očetu pa so vedno žarele v dobrosrčni iskrenosti in še dopolnjevale njeno ljubkost. Njeni lasje so bili ognjeno rdeči in dolgi, kot je rdeč tulipan, po katerem je dobila ime, vedno so se radi igrali z botrom Vetrom. Njene ustnice so bile rožnate in rahlo našobljene. Nos in lica so ji krasile drobne pegice. Rada se je družila z gozdnimi bitji in živalmi, občudovala je rastline in poplesavala po svojem domačem gozdu.

Seveda pa Tulipanke niso imeli radi prav vsi. Njena ljubeznivost in ljubkost nista bili po volji gozdni čarovnici, ki je vedno prežala nanjo in čakala na trenutek, ko jo bo lahko ujela. Če bi ji to uspelo in bi Tulipanko zaprla v kletko, bi namreč lahko srkala njene moči in njeno lepoto. Tako bi lahko zavladala svetu, si je mislila. Ker je Tulipanko imelo rado toliko bitij in ker sta nad njo neumorno bdela njena starša, Mati Narava in Sinje Nebo, hudobna čarovnica ni imela lahkega dela.

Tisti dan se je Tulipanka oblekla v svojo prikupno oblekico iz zelenih listov in si na rame poveznila veliko torbo. V tako lepem dnevu bo lahko šla daleč in našla veliko zelišč, si je mislila in se odpravila na potep. Po poti so jo spremljale ptice, ki so se z njo pogovarjale s svojimi čudovitimi pesmicami, metulji so letali okrog Tulipankine glave in se igrali z njenimi lasmi, ostale živali pa so ji mahale v pozdrav. Kmalu je prišla do bivališča palčkov, ki so bili njeni prijatelji. Menila je, da bo sonce še dolgo visoko, in pričakovala, da ne bo nič narobe, če se malce poigra z njimi. Veseli so je bili. Brž so ji postregli s slastnim zajtrkom iz gozdnih jagod in borovnic, saj so vedeli, kako rada jih ima. Kar dolgo se je zadržala z njimi, dlje kot je načrtovala, potem pa je ugotovila, da je res čas, da se odpravi naprej. Če je hotela priti do svojih ljubljenih zelišč, je namreč morala prek odprte jase, na kateri bi jo morda lahko srečali ljudje. Tega se je bala. Ni vedela, kako bi jo sprejela ta ogromna bitja, ki so toliko večja od nje. Kakor je opazila, ko jih je včasih tiho in od daleč opazovala, so bila nekatera prijazna in so imela gozd rada. Vendar to ni veljalo za vse. Tako je previdno pristopicala do jase. Ko je videla, da se srne brezskrbno pasejo na njej, je vedela, da nevarnosti ni, in je veselo zaplesala po travniku. Ptice so ji še naprej godle čudovite speve, metulji pa so plesali z njo.

Ples jo je povsem prevzel in ni opazila ničesar okrog sebe, dokler ni slišala aplavza, ki je odmeval po gozdu. Hitro se je zbrala in pogledala proti glasovom, tam pa je zagledala

čednega drobcenega mladeniča, ki je bil le malo večji od nje. Tulipanka se je zmedeno opotekla do njega in ga zvedavo vprašala, kdo sploh je, saj je poznala vsa bitja v njenem gozdu, njega pa je videla prvič.

»Jaz sem vilinski princ,« se ji je uglajeno priklonil in se nasmehnil. Krasili so ga modrikasti lasje, malce privihani na konicah, njegove oči pa so se svetile v zelenih plamenčkih. Izza hrbta so se mu vila prosojna podolgovata krila, ki so spominjala na tista od kačjega pastirja. Svetlikala so se v mavričnih barvah. Oblečen je bil v suknjič svetlih barv z zlato vezenino, ozke hlače v istih barvah in prikupne črne škorenjčke. Na glavo je imel poveznjeno čepico, narejeno iz cveta zvončnice.

»Vilinski princ? Kaj pa počneš tukaj? Od kod sploh si?« je bila še vedno radovedna Tulipanka.

»Ti pa rada sprašuješ, kajne?« se je zasmel. »Vse ti bom povedal, vendar mi moraš najprej ti povedati, kdo si. Tako prikupnih deklic ne vidim prav pogosto.«

»Oprosti, to res ni bilo vljudno. Tulipanka sem. Zdravilka sem in pravkar na poti, da najdem nekaj zdravilnih zelišč,« mu je odgovorila skesano.

»Nikar tako žalostno. Tako si bila radovedna, da si se pač pozabila predstaviti, nič hudega. Ti si torej Tulipanka. Slišal sem že zate. Tudi v moji deželi onkraj tega gozda in daleč od tvojega doma govorijo o tebi. Sicer bi nadvse rad še dolgo ostal v tvoji družbi, vendar ti ne bom kratil časa pri tako pomembnem opravilu, kot praviš. Upam, da te kmalu spet srečam. Še nekaj časa bom ostal v tvojem gozdu.«

Princ se je še enkrat uglajeno priklonil, potem pa odletel proč, Tulipanka je nadaljevala pohod. Mladenič ji je bil prav všeč in upala je, da ga bo še kdaj srečala, vendar je imela zdaj pomembnejše opravilo. Če ne bo nabrala dovolj zelišč, bo namreč zelo težko pripravila vse tiste zvarke, ki jih je potrebovala, da bi pomagala bitjem, ki bi morebiti potrebovala njeno pomoč.

Dekle je bilo že daleč od svojega gozda, med močvirji, katerih se je vedno bala. Iz njih se je širil odvraten smrad, od njih pa se je kadilo. Tulipanka je o teh smrdljivih močvirjih slišala že mnogo grozljivih zgodb. Pripovedovale so o kalni vodi, ki je polna nevarnih živali in rastlin, ki jo bodo potegnile na dno in utopile. Pa o pesku, ki naj bi jo požiral in požiral, dokler je ne bi ugonobil. In o strašljivi megli, ki te požre, če se izgubiš med temi mlakami, nihče te nikoli več ne najde. Najraje bi se vedno izogibala temu mestu, vendar je vedela, da lahko nekaj najboljših zdravilnih rastlin najde prav tu in zaradi tega se je od časa do časa vseeno drzno podala na nevarno pot. Vedno je to storila, ko je vedela, da je noč ne bo prehitela in da večer še ne bo priklical nevarnih meglic. Tokrat pa se je preveč zamotila s palčki in princem, ujel jo je mrak. Pravkar je nabrala vsa zelišča, ki jih je nameravala, in jih skrbno spravila v svojo torbo, ko jo je obkrožila megla. Tista grozna, smrdeča megla, o kateri so pripovedovale zgodbe. Ni vedela, kam naj se obrne, saj ni videla ničesar pred seboj. Bilo je že prehladno za njeno oblekico iz listja, a drgetala ni le zaradi mraza, strah je bil tisti, ki ji je pognal drget v kosti. Poslušala je zlovešče brbotanje vode in prisluškovala glasnemu žabjemu regljanju. A žab, ki jih je poznala, se ni bala, saj jim je kdaj pa kdaj priskočila na pomoč in so jo imele rade, ni pa poznala vseh bitij, čigar glasove je slišala iz temnega močvirja. Prav teh se je najbolj bala.

Naprezala je oči in skozi meglo skušala najti pot domov. Nekaj časa je izgubljena taval po močvirju in čofotala po razmočenem smrdečem blatu, potem pa je stopila v hladno, kalno vodo. Naredila je nekaj previdnih, obotavljajočih korakov, potem pa so nevarne rastline s svojimi vejami segle po njej in jo potegnile na dno. Voda jo je dušila in kmalu ji je pred očmi zavladal mrak.

Ko je spet ugledala luč sveta, je čepela v tesni kletki, kletka pa je visela v temni sobi. Komaj so se ji oči navadile teme, ko so se vrata odprla in s svečo v roki je v prostor stopila hudobna čarovnica. Prav tista, ki je tako dolgo prežala nanjo. Tulipanka se je stresla od groze.

»Pa si se le zbudila, zaspanka,« je zasikala čarovnica s škripajočim glasom in svoj dolgi, kljukasti nos skoraj porinila v kletko. »Bil je že čas. Kmalu bi mi postalo žal, da sem te potegnila iz močvare, toda zdaj si budna in lahko bom srkala tvoje moči in lepoto,« se je zlobno zasmejala čarovnica. Njena velika usta so se ukrivila v zloben nasmeh in pokazala njene porumenele zobe. Tulipanka se je nagonsko stisnila v kot svoje kletke, vendar je vedela, da je to ne more rešiti.

Čarovnica se ji je še bolj približala in svoj krempljasti prst namerila vanjo. Bil je dolg in koščen, njeni nohti pa dolgi in črni. Izgovorila je neke čarobne besede in iz Tulipanke je začel leteti zlati prah. Ko ga je čarovnica imela na roki že cel kupček, je prekinila s svojim urokom in prah potresla po sebi. V trenutku je bila lepša. Njeni štrenasti lasje so se odvozlali in dobili sijaj. Njene oči so se nekoliko povečale, zobje pa niso bili več rumeni. Gube so postale lepše oblikovane in mnogo manj strašljive. Njen glas pa je vse manj škripal.

Tulipanka se je slabotno zrušila na tla svoje kletke. S tem, ko je čarovnica iz nje potegnila zlati prah, je v resnici iz nje črpala življenjsko energijo. Čarovnica se je vsak dan ponavljala in z vsakim dnem je čarovnica postajala lepša in močnejša, Tulipanka pa slabotnejša in manj prikupna. Njeni lasje in oči so izgubljali sijaj, njeno telo je slabilo, koža pa je postajala vse bolj bleda in prosojna. Še pegice so ji počasi začele izginjati z obraza. Počasi je umirala. Že res, da jo je čarovnica hranila in se z njo tu in tam kdaj celo malce pogovarjala. Tako je vsaj slišala kakšen glas. A Tulipanka je izgubljala življenjsko energijo, vse, kar bi jo lahko nekoliko povrnilo, pa je izginilo. Ni se mogla nastavlјati soncu in opazovati zvezdnega neba. Ni mogla občudovati narave in plesati. V sobici, v kateri je bila zaprta kletka, ni bilo nobene svetlobe. Le takrat, ko je k njej prišla čarovnica in s seboj prinesla svečo, si je lahko nekoliko spočila oči, ki so sicer skušale opazovati skozi mrak. Bila je sama in osamljena. Ni slišala petja ptic, šumenja dreves, še nobena žuželka ni zatavala tja. Najbrž jo je čarovnica zaprla v tako temno luknjo prav zato, da je skozi okno ne bi videli njeni gozdni prijatelji ali celo njena starša in jo skušali rešiti.

Minilo je mnogo dni, med tem časom pa je princ neumorno taval po gozdu in iskal rdečelaso Tulipanko, ki se mu je usedla v srce. Nekaj dni jo je še čakal na jasi in ko je ni dočakal, je šel iskat njeno domovanje, da bi videl, če je tam. Uspel je najti pot do Tulipankine hišice, vendar dekleta ni bilo v njej. Nadaljeval je svoje raziskovanje po gozdu in povpraševal živali, če so kje srečale svojo prijateljico. Spraševal je srne, če so Tulipanko morda ugrabili ljudje. Povedale so mu, da ne. Pri medvedih se je pozanimal, če so jo videli v kakšnem brlogu, kamor bi se lahko zavlekla, če bi se poškodovala, a tudi oni niso nič slišali o njej. Veverice in polhe je spraševal, če so jo slučajno videli na kakšnem od dreves. Niso je. Povprašal je prijazne gozdne ptice in celo ujede, če je Tulipanka padla v kakšno luknjo, a brez uspeha. Živali, palčki ter druga gozdna bitja

Tulipanke niso videli že od tistega dne, ko je šla po zelišča. Vsi skupaj so postajali vse bolj zaskrbljeni. Skupaj s princem so neumorno tekali po gozdu in se celo odpravili ven iz njega kljub nevarnostim, ki so jim grozile, a je niso našli. Res so porabili veliko časa za iskanje, a ko je tako dolgo niso našli, so jo iskali vse redkeje. Enostavno so se morali vrniti k svojim opravkom in k svojim življenjem. Vilinski princ pa se je odločil, da bo deklico našel, kolikor ga bo to že stalo.

Po dolgem tavanju je prišel do strašnega močvirja. Raziskoval je območje in spraševal tudi tamkajšnje prebivalce, če so morda videli ljubko dekle z rdečimi lasmi in sinjimi očmi – odgovora ni dobil. Brodil je po smrdeči vodi in nekajkrat so ga skoraj ujele tiste grozljive rastline, a se jim je uspel izogniti zavoľjo svojih kril. Ščasoma pa je naletel na staro žabo, ki je bivala v močvirjih, ta mu je povedala, da je deklico gotovo odnesla hudobna čarovnica, če je nikjer drugje niso našli.

»Poskusi tam, princ, a bodi pozoren, da čarovnica ne ujame tudi tebe,« je zaregljala stara žaba in lenobno skočila v vodo. Nato pa na hitro le še pokukala ven in dodala: »Pa pozoren bodi, da te močvirje ne bo požrlo. Kar nekaj pasti se skriva tukaj,« je še dodala, potem pa odplavala.

Princ ni vedel, kaj bi naredil. Ni se želel izgubiti v močvirju, saj je žabi še kako verjel, da je nevarno. A do Tulipanke se je vseeno namenil priti. Navsezadnje, kaj če je v življenjski nevarnosti? Kdo ve, kaj z njo počne hudobna čarovnica, če jo je res ujela. Razbijal si je glavo s tem, kaj naj naredi, potem pa je mimo priletel kačji pastir, ki se je potikal tam, in se ponudil, da bo princa odpeljal do čarovničine hiše. Skupaj sta prišla do stare, lesene barake, potem pa je kačji pastir princu pokazal nekaj skrivališč, kjer se lahko skrije, dokler ne ugotovi, kdaj bo varno stopiti v čarovničino kočo, sam pa odletel proč.

Nekaj dni je princ previdno oprezal za čarovnico, da je videl vse njene navade in spoznal njen urnik. Opazil je, kdaj odhaja iz hiše, in ni mu ušlo, da je bila vsak dan videti lepša in mlajša. To mu je dalo upanje, da je Tulipanka še živa. Prav tako je opazil, kdaj hodi spat. Takrat so se namreč ugasnile sveče, ki so osvetljevale njen dom, iz hiše pa ni več prihajal noben glas. V poznih nočeh, ko je stara čarovnica smrčala v svojem domu, je kočo raziskoval skozi okno. Ugotovil je, da čarovnica spi v večjem prostoru, kjer sta očitno tako kuhinja kot spalnica. Vsak dan pa se za nekaj časa odpravi v sosednjo sobico, ki je sicer venomer zaklenjena. Prepričan je bil, da čarovnica tam skriva Tulipanko. Ker je opazil, da zelo trdno spi, se mu je zdelo, da je takrat idealna priložnost, ko bi lahko rešil dekle.

Nekega dne, ko je čarovnica spala, je tako smuknil v njeno kočo in ji izmaknil ključ izza pasu. Ta je bil zelo težek in le s težavo ga je nesel. Opotekal se je pri letenju zaradi njegove teže in upal, da ne bo zletel prav čarovnici na nos, vendar je bil odločen, da bo Tulipanko rešil. S težkim ključem je odklenil temno sobo, v kateri je visela Tulipankina kletka, v njej pa zagledal dekle, ki je bilo še komaj pri življenju. Letal je po sobi in skušal najti ključ, ki odklepa kletko. Našel ga je na mizi blizu Tulipankinega začasnega doma. Ta je bil mnogo lažji od tistega, ki je odklepal sobo. Princ je z njim odklenil kletko in v svojem naročju ponesel Tulipanko domov.

V njeni hišici jo je s pomočjo gozdnih prijateljev in njenih zdravilnih pripravkov spravil toliko k močem, da je vedel, da bo preživela. Kar nekaj dni jo je negoval in Tulipanka je postajala vse bolj živahna in zdrava. Zagotovo so k temu pripomogla tudi druga pravljicična bitja in živali, ki so dekletu delali družbo in skrbeli zanjo. Grelo jo je sonce, ptice so ji

prepevale pesmi, stara sova pa ji je pripovedovala zgodbe. Palčki so ji nosili gozdne dobrote ter okraševali njen dom s cvetjem, hkrati pa pomagali princu pri zdravljenju. Vsa druga bitja so pomagala že s tem, da so ji izkazovala ljubezen in ji namenjala pozornost. Vse to je Tulipanko povrnilo v življenje in jo napolnilo z življenjsko energijo. Lica so ji počasi rdela, pegice so se vračale, lasje so se zopet lesketali. Vse večkrat je Tulipankin obraz krasil nasmeh. Ko je bila spet pri močeh, pa jo je princ odnesel k njenima staršema, ki sta opravila ostalo in Tulipanki vrnila vso ukradeno življenjsko energijo.

Ko je bilo dekle ozdravljeno, sta Mati Narava in Sinje Nebo hudobno čarovnico za kazen izbrisala s sveta, princ in Tulipanka pa sta se čez nekaj časa z odobravanjem obojih staršev in ob spremstvu pravljičnih bitij in prijaznih živali poročila. Živela sta srečno do konca svojih dni in ves čas potovala med Tulipankinim gozdom in prinčevo deželo, da nobeden od njiju ni preveč pogrešal tistih, ki sta jih imela najraje.

Avtorica literarne predloge: Maja Horvat

Lektorica literarne predloge: Irena Štusej

Priloga B: Ilustracije v slikanici Tulipanka

